

nové bratrské listy 2004/VI

„Hle, činím něco docela nového a už to raší. Nevíte o tom? Já povedu pouštní cestu, pustou krajinou řeky.“

z obsahu:

**Spravedlivá vláda
Církev - Nový Jeruzalém
Zdravá církev žije v napětí
Dějiny - Vilém Hartwig
S odvahou do budoucnosti (6)
Zprávy ze seniorátu
Vánoční čtení
Příloha - Idea fidei fratrum (6)**

obsah

biblická úvaha

Spravedlivá vláda (*N. Běťáková*)

církev v obrazech

(6) Církev - nový Jeruzalém (*O. Halama*)

zdravá víra ve zdravé církvi

(6) Zdravá církev žije v napětí

(*Zd. Vojtěšek*)

Rozhovor s br. Vojtěškem (*B. Kejř*)

církev a já

Můj pohyb v církvi (*J. Polma*)

dějiny

Vilém Hartwig (*D. Vacoušek*)

PhDr. Vladimír Sakař

unitas fratrum

S odvahou do budoucnosti (6)

(*D. Crews, R. Starbuck, př. M. Ulrichová*)

naš seniorát

Jablonec n. N. (*RJH*)

Konvent ochranovského seniorátu (*J*)

čtenáři čtou...

Kdyby nehamounili (*Ž. Kužel*)

vánoční čtení

Narozeniny (*E. Kobák*)

Malé vánoční zamyšlení

(*přel. M. Ulrichová*)

275. vydání Hesel Jednoty bratrské

ráj srdce (*připravil M. Matouš*)

příloha Idea fidei fratrum (6)

Nové Bratrské Listy **6. ročník (2004)**

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze.

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2,

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Vánoce, vánoce přicházejí - slova této letité odřihovačky jsme si mohli připomínat snad na každém kroku. A jestliže nezněla z tlapačů na ulicích a vánočních trzích (začínajících mnohdy hluboko v listopadu), pak nás o tom přesvědčovala výzdoba, ověncené stromky, zářící hvězdy a všude přítomná prodejná i nákupní horečka...

Je to až s podivem - tolik týdnů vánoce přicházejí a pak náhle bleskurychle pominou a zůstanou po nich jen přeplněné odpadkové koše, oškubané vánoční stromky vedle popelnic... A to nevidíme do mnohých domácností, do prázdnoty, která zůstala, do zklamaných očekávání a nenaplněných přání. Vánoce sice přicházejí, ale kam se potom ztrácejí? Kde tiše spí, než opět nastane čas jejich (marného) běsnění a vytáčení spotřební spirály do závrtných výšek?

Odpověď by mohla být snadná. Mohli bychom poukazovat na skutečnost, že lidem chybí setkání s podstatou vánoc: setkání s Kristem, s Bohem, který se nám přiblížil, který se rozhodl sdílet naši slabost, trápení a nedostatky... Jenže není naším úkolem mluvit o těch, kteří jsou kolem nás. V první řadě máme nastavovat zrcadlo sami sobě. A vidíme v něm něco podstatně rozdílného? Kéž bychom viděli! Kéž bychom viděli novou odvahu, obnovenou sebevěru ne z toho, jak jsme dobří, ale jak moc nás Bůh miluje. I znovuzrozenou chuť n sledovat jen vlastní zájmy, ale brát ohledy na své okolí, přinášet potěšení a povzbuzení... Hezký povánoční čas!

Čeká nás také vydávání dalšího ročníku našeho časopisu. Jeho vydávání bude umožněno jak aktivní spoluprací současných i budoucích spoluautorů, tak ukázněným přispíváním na úhradu za tiskárnu, případně poštovné. Jiné náklady, díky ochotným spolupracovníkům, nemáme, tuto stránku však musíme připomenout a doufáme, že i díky Vaší spoluúčasti budeme mít dostatek předplatitelů!

S přáním hezkého dalšího roku, vpravdě poznamenaného vánoční zkušeností

Váš

Bohumil Kejř

biblická úvaha

Spravedlivá vláda

Text kázání: Izaiáš 11, 1-10

Bratři a sestry, všichni žijeme ve zmatené době. Zdá se nám, že lidé ztratili veškeré zásady, že zlo vítězí nad dobrem, bezpráví nad právem, nespravedlnost nad spravedlností. Musí to tak být napořád? Právě do této situace mluví prorok Izajáš.

„I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce.“ Pro ty z nás, kdo si nemohou vzpomenout, kdo je ten Jišaj, několik poznámek na úvod. Jišaj, neboli Izai, byl syn Obédův, vnuk Rút Moábské, té Rút, která se po smrti manžela spolu se svou tchýní vrátila do Izraele a připojila se k Božímu lidu. Je jmenována v rodokmenu Pána Ježíše.

Proč je tady jako předek Ježíše jmenován Izai, tedy Davidův otec a ne sám David? Je to proto, že král David prolil příliš mnoho krve, jeho rod, Bohem vyvolený, je zdiskreditován. Proto je tu jako předchůdce krále pokoje jmenován Jišaj, Davidův otec.

Proutek z pařezu... Nemám ráda, když se kácí stromy. Bolí mě to. Připadá mi však úžasné, jak může pařez, pahýl stromu, znovu obrazit. Zde se píše, že dokonce vydá ovoce. Tak přijde Mesiáš z rodu, který je, po lidsku viděno, skoro mrtev. Mesiášský král bude jako výhonek, proutek, který vzejde ze starého kořene, ale bude tvořit nový začátek.

Jaký bude ten král, jehož příchod je zaslíben? O tom hovoří verše 2. až 5. Bude obdařen Božím duchem. Píše se tu, že Duch Boží na něm spočine. Dá mu moudrost Šalomounovu, radu a sílu Davidovu, poznání a Boží bázeň proroků a praotců. Zde uvedené dary zahrnují plnost Božího ducha. Druhý verš zní podobně jako verš z 9. kapitoly: „Nebot' se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“

Duch moudrosti a rozumnosti. Počátkem moudrosti je bázeň před Hospodinem. S moudrostí bývá spojována rozumnost, to je schopnost rozpoznávat Boží vůli. Duch rady znamená schopnost dobře vládnout a vést svěřený lid, duch bohatýrské síly dává schopnost moudrá rozhodnutí důsledně uskutečňovat a čelit každému svodu. Třetí dvojice je duch poznání, to je rozeznání Boha a bázně Hospodinovy. Sloveso znát znamená v hebrejštině mít k někomu důvěrný vztah, milovat ho. To platí pro vztah k Bohu i k lidem.

V dnešní době jsme často svědky bezpráví. Soudy pracují líně, právo je převráceno. Často se ptáme: „Kde je právo? Kde zůstala spravedlnost?“ Jak útěšně zní do naší doby verše: „Nebude soudit podle toho, co vidí oči, nebude rozhodovat podle toho, co slyší uši, nýbrž bude soudit nuzně spravedlivě, o pokorných bude rozhodovat podle práva.“

Plnost darů Ducha uschopní mesiášského krále vládnout spravedlivě. Nebude rozhodovat podle zdání, nebo podle toho, co o určitém člověku říkají lidé. Bude soudit podle Boží spravedlnosti, která je jiná, než ta naše lidská. Práva dojdou ti lidé, jimž platí Kristova blahoslavenství. Všichni chudí, plačící, tišší; ti, kdo hladoví a žízní po spravedlnosti, milosrdní, čistého srdce; ti, kdo působí pokoj; ti, kteří jsou pronásledováni pro spravedlnost. Lidé, kteří jednali proti pravdě a spravedlnosti, budou postaveni před jeho soud. A ten podle přečtených veršů nijak mírný nebude...

Další verše popisují rajský soulad mezi vším stvořením. Důsledkem spravedlivé vlády Mesiáše bude dosud nepoznaný pokoj. Dravá zvíř, které se tehdejší lidé báli, bude mírná jako dobytek. My se dnes bojíme spíše dravých a zlých lidí. Lidí, kteří mohou našim dětem nabídnout drogy; lidí, kteří mohou znásilnit naše dcery i syny jak fyzicky, tak i duševně... Nechci a nebudu dále pokračovat. Vězte, že v Mesiášově království už nebude strach a boj o život, ale bude nastolen rajský stav míru a pokojného soužití. Člověk člověku už nebude vlkem. Celá země a všechno na ní bude mít správný vztah k Bohu a tím i k sobě navzájem. Bude to možné proto, že zemi naplní poznání Hospodina tak, jako vody pokrývají moře. To je krásný obraz. Kdo jste byli někdy u moře, jistě mi dáte za pravdu. Vzdouvající se vlny moře, jehož počátek ani konec nevidíš. Tak mohutné bude poznání Boha na zemi, proto bude na zemi tak krásně a dobře...

„V onen den budou pronárody vyhledávat kořen Jíšajův, vztyčený jako korouhev národům, a místo jeho odpočinutí bude slavné.“ Kruh se uzavírá, verš 10. se pojí s veršem prvním. Hospodinova spása je určena nejen pro vyvolený lid Izrael, ale pro všechny lidi. Jako se vojáci shromažďují kolem svého praporu (korouhve), tak se budou národy shromažďovat kolem výhonku z Jíšajova kořene, kolem Božího syna.

Co nám chce přečtený oddíl říci dnes? Spása není jen pro nás, kteří Bohu věříme třeba už od mládí. Je pro všechny lidi kolem nás. Pro ty, se kterými si rozumíme, ale i pro ty kteří nám lezou na nervy. Pro ty, které máme rádi, ale i pro ty, které zrovna „nemusíme“. Pro protivnou sousedku od vedle, i pro člověka, který nám neodpovídá na pozdrav. Pro mladé i pro staré, pro chudé i bohaté, pro zdravé i nemocné, pro spokojené i pro nešťastné...

Proto si radostnou zprávu o přicházejícím králi pokoje nenecháme jen pro sebe, ale vyřizujme ji lidem kolem nás. Náš svět ji potřebuje slyšet jako sůl. Když bude přibývat světla evangelia, začne se měnit i náš svět. A všechno to dobré, které přijde jednou v plnosti s druhým příchodem Pána Ježíše, budeme moci zažívat částečně už teď. Tak, jako to zažíváme uprostřed božího lidu. Amen.

Nad'a Běřáková, pobožnost na konventu 2004

církev v obrazech

Církev - nový Jeruzalém

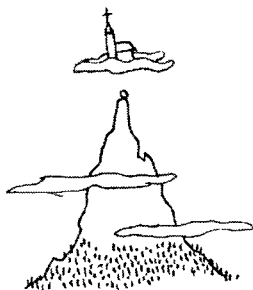
A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi“. (Zj 21,2.3)

Končí naše řada zamyšlení nad obrazy církve v Novém zákoně. Z jednotlivých připodobnění jsme vyčetli, že církev má své kořeny, svou historii (STAVBA), že Písmo má představu o vnitřním životě církve (TĚLO), že církev má konkrétní poslání (VINNÝ KMEN A RATOLESTI) a že přes všechna svá selhání je církev výjimečným společenstvím (NEVĚSTA). Dnešní téma na základě obrazu z knihy Zjevení ukazuje k budoucnosti. Církev jako instituce působící v tomto „věku“ je sice provizoriem, ale jako společenství lidí s Bohem má před sebou budoucnost nebo řekněme obrazně věčnost.

Předně je však třeba připomenout, že o té budoucnosti církve nevíme nic moc podrobného. Mohli bychom najít v knize Zjevení i jinde místa, která lze vztáhnout na budoucnost Kristova lidu, kde nacházíme zdánlivě detailnější informace. Pokoušet se ale o jejich uspořádání a vytváření jakéhosi scénáře budoucích událostí by bylo neporozuměním. Vždyť kniha Zjevení je charakteristická právě svou neuspořádaností. K oněm výhledům do budoucnosti je třeba přistoupit se zvláštním porozuměním. Ve století před Kristem i po Kristu byly spisy o posledních událostech světa (eschatologie) velice populární a rozšířené. Některé byly psány jako scénář budoucích událostí (apokalypsa). Takovou formu má i Zjevení Janovo.

Tato kniha přijímá obrazy a pojmy běžné v jiných podobných spisech ale užívá je pro zvláštní cíl. Nejde o odhalení průběhu budoucích událostí ale o „útěšný spis“, který říká, že Bůh svůj lid neopouští a chystá mu novou budoucnost. Bylo to v době, kdy církev procházela krutým pronásledováním. Jan byl vyhnanecem a mnozí jiní položili své životy. Doba byla tak krutá a církvi nepřátelská, že se mohlo zdát, že se vše „Bohu vymklo z rukou“. „Není to tak“ říká Janův spis. Bůh zůstává Pánem i v těch pro církev přetěžkých časech. Pro takové vidění věcí nám chce kniha Zjevení otevřít oči.

Tolikrát a opakovaně k nám zní Janovo: *A viděl jsem*. Vidění je někdy v Bibli postaveno proti víře. „Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili“, říká Ježíš Tomášovi. Zde je vidění spjata s touhou mít důkaz, přesvědčivý argument. Ale ve Zjevení jde spíše o vidění víry. Víra vidí věci jinak, z jiného úhlu. Víra smí vidět

věci nadějně, i když realita svědčí proti. A to je vidění nového Jeruzaléma tam, kde je církev tlačena krutou silou, kde je prolévána krev Kristových vyznavačů nepřátelskou mocí. Ale nový Jeruzalém je nadějí i pro církev v jejích vlastních selháních.

Jeruzalém byl pro Izrael magickým městem. Městem spjatým s Hospodínovým chrámem i královstvím. Dějiny však přinesly pád králů a království a v roce 70 po Kristu i pád Jeruzaléma. To viditelně, v co Boží lid skládal naději, se zhroutilo. Ale není to konec. Bůh činí nové věci. Jsme v době adventní, kdy si připomínáme biblické texty v nichž se odráží touha i jistota obnovy Božího lidu. Ze zbytku poraženého či uhnílého stromu dá Bůh vyrůst novému dílu, říká Izajáš, na místo zbořeného svatého města přichází nebeský, *nový Jeruzalém*. To, co je těmto nadějím společné, je Boží iniciativa. Hospodin to učiní. *Od Boha z nebe* to přijde. Navzdory všem prohrám a selháním králů, navzdory nevěrnosti církve i jejích vůdců tu Bůh bude konat nové dílo. Tato skutečnost nám může dát nový pohled i na církev. Bůh ji neopouští, obnovuje ji, otvírá před ní budoucnost.

V kontextu Nového zákona dlužno říci, že ona Boží budoucnost již nastala. Království Boží, to, k čemu se upíná naděje víry, je mezi vámi, říká Pán Ježíš učedníkům. *On sám, jejich Bůh, bude s nimi*, slyší Jan. A to je přece izajášovské zaslíbení, které se naplnilo. V Kristu je Bůh s člověkem. On přišel, aby naplnil zaslíbení, že *bude přebývat mezi nimi*.

To nás vrací k vidění víry. Kdo má oči otevřené, vidí. Mudrci vidí hvězdu, pastýři vidí andělské zástupy, učedníkům na cestě do Emauz se otevrou oči a poznají Krista a nakonec i Tomáš uzří a vyzná: *Pán můj a můj Bůh*. A církev vyhlíží to, *čeho oko nevidalo, ani ucho neslychalo*, a zároveň ve společenství, v Slovu i svátostech zakouší Boží přítomnost. To je ta již přítomná budoucnost, která církvi v naší časnosti otvírá věčnost.

Ondřej Halama

zdravá víra ve zdravé církvi

(6) Zdravá církev žije v napětí

V seriálku v letošních Nových bratrských listech jsme se zkusili podívat na naši křesťanskou víru a na naše křesťanská společenství z úhlu, který nebývá v církevních časopisech obvyklý. Ve zjednodušených závěrech prací několika světových psychologů a sociologů jsme se pokoušeli najít inspiraci pro to, aby náš

duchovní život nebyl jen zastřižený do správné teologické linie, ale aby byl také zdravý pro naši duši i vztahy. (Inspirací této úvahy je práce amerického sociologa náboženství Williama S. Bainbridge.)

Slovo „napětí“ v názvu tohoto závěrečného dílu seriálku odkazuje právě ke vztahu; v našem případě ke vztahu mezi náboženskou skupinou (sborem, církví) a širokou společností. Jsou skupiny, které žijí ve vysokém napětí, protože se příkře rozcházejí s normami a hodnotami společnosti, jejíž jsou menšinovou součástí. A jsou na druhé straně i takové náboženské skupiny, které se od hodnot a norem většiny odlišují jen velmi málo - jejich napětí ve vztahu k většinové společnosti je pak jen nízké. Na ty první společnost hledí s podezřením a odsuzuje je (anebo před nimi varuje) například označením „sekta“, ty druhé naopak respektuje a do jisté míry snad i oceňuje.

Tento rozdíl může ilustrovat příklad: k vysokému napětí patří třeba sžíravá kritika obecné morálky. V každé době a v každé situaci je jistě možné najít přesvědčivé důkazy pro to, že naše společnost je na tom mravně velmi bídne, ba nejhůře, jak na tom kdy byla. Čím méně toho o své společnosti a o její historii víme, tím snáze se nám pochopitelně takové soudy vynášejí. Starat se o tuto zkaženou většinovou společnost, či dokonce se účastnit na práci pro její jakési zlepšování se pak jeví jako zbytečná a snad i nebezpečná investice. Daleko užitečnější se zdá budovat svou niternou zbožnost v bezpečném závětrí opevněného, uzavřeného duchovního společenství.

Odstup od společnosti se projeví i malou motivací k tomu, aby se v ní jednotlivec pokoušel uspět - lehce pak rezignuje na snahu o vyšší vzdělání, lepší místo v zaměstnání nebo o jakoukoli jinou formu výhodnějšího společenského postavení. Malá společenská prestiž je u něho pak vyvažována získáváním lepšího postavení uvnitř uzavřené náboženské skupiny. Tohoto postavení je možné dosáhnout třeba velkým nasazením (možná až na hranici fanatismu), radikálními postoji, sžíravou kritikou okolní společnosti... a tak stále dokola po spirále zvyšujícího se napětí.

Na opačné straně v tomto příkladu stojí náboženská skupina, která společností v zásadě přitakává. Její příslušníci se angažují v politické správě a v sociálních projektech a získávají tím pro svou skupinu (církev) respekt. Skupina cítí, že její poslání je ve službě této společnosti a v jejím postupném zlepšování. Aby tuto službu mohla konat, musí být dobře čitelná, důvěryhodná, krotká. Vítáno je pochopitelně vzdělání a podíl na kultuře, protože to všechno zesiluje dobrý tón, kterým náboženská skupina přispívá do harmonického akordu společnosti.

Někteří jednotlivci z takové náboženské skupiny dosahují významného společenského postavení a svou příslušností ke své skupině (církví) tak demonstrují její principiální souhlas s tím, jak široká společnost funguje. Aby v této společnosti skutečně obstáli, obrušují to, co by společností na jejich skupině mohlo vadit. Stane se pak, že církev vysloveně spěchá rychle uklidit do starého haram-

pádí všechno, co by snad mohlo způsobit nějaké napětí - dogmata se odkládají jako kabát v dobře vytopené místnosti, mravní zásady se relativizují, pojmy se reinterpretovaly. Výsledkem je pak hřejivé uznání a nízké napětí.

Nemám samozřejmě tušení, k jaké míře napětí ve vztahu k většinové společnosti inklinuje čtenář tohoto mého zamyšlení. Určité bych ale chtěl upozornit, že to, čemu dává přednost, souvisí jen velmi málo s mírou osobní zbožnosti, věrností Písmu, hloubkou jeho výkladu a podobnými věcmi, jimiž jako křesťané tak rádi mezi sebou šermujeme. Hlubokou víru, odpovědnost, dobré úmysly apod. pochopitelně nalezneme na obou stranách naznačené škály napětí. Pokud hledáme souvislosti, je lépe prozkoumat psychickou a sociální oblast spíše než oblast duchovní.

Toto zamyšlení není ovšem zaměřeno na jednotlivce, ale na skupinu. Jde o to, že zdravá církev by měla hledat zdravou míru napětí s většinovou společností. Vysoká míra napětí i opačný extrém - jeho nedostatek nebo úplná absence - přinášejí z dlouhodobého hlediska církvi malý užitek. Obě krajní polohy totiž jsou - kromě jiného - misijně neplodné.

Skupina s vysokým napětím sice čas od času někoho přetáhne přes svou hradbu, učiní to ale většinou za cenu nováčkovy ztráty původních vazeb s rodinou a přáteli. Chňapnutí za bariéry, které jsou nastaveny kolem uzavřené skupiny, také většinou vyžaduje nějaké manipulativní triky, prováděné na potenciálních konvertitech. A to je samozřejmě škodlivé jak pro tyto konvertity, tak pro ty, kdo tyto triky třeba i v dobré víře provádějí. Ze strany většinové společnosti si takové manipulativní chňapání po nejslabších kusech většinového stáda vyslouží pohrdání.

Skupina s nízkým napětím má ovšem také velké misijní problémy. Vyplývají z toho, že rozdíl mezi církví a ostatní společností je příliš malý. Práh je natolik nízký, že možným konvertitům vlastně schází jakýkoli vážný důvod ho překročit. Minimální napětí, jímž se někdy církev snaží většinové společnosti zavděčit a nastavit svou přátelskou tvář, tedy žádný misijní úspěch nepřinese; spíše naopak.

Na zdravou míru napětí nemůže pochopitelně dát recept ani tento článek. Může se ale pokusit dát ožehavý příklad. Dnešní většinová společnost nutí náboženské skupiny zaujmout vztah k homosexuální praxi. Jak příkré odmítnutí, vyjádřené např. vylučováním homosexuálních křesťanů, tak nekritické přijetí nových norem, které se projeví např. žehnáním homosexuálních sňatků či svěcením homosexuálních biskupů, je nesmysl. Nechci posuzovat, zda je to chyba z hlediska křesťanské etiky, ale z hlediska sociologie náboženských skupin určitě.

Zdeněk Vojtíšek

Rozhovor s bratrem Zdeňkem Vojtíškem

Děkujeme, že jsi věrně přispíval do tohoto ročníku našeho časopisu. Možná by bylo zajímavé uvést si, ke kolika dalším aktivitám sis tuto službu přivázal?

Odpovídat na tuto otázku mne trochu zahanbuje, protože těch aktivit mám opravdu hodně a nejsem už dlouho schopen najít nějaký rozumný způsob, jak je redukovat. Ale budiž: zaměstnán jsem jako učitel religionistiky na Husitské teologické fakultě UK a na Evangelikálním teologickém semináři, kromě toho hodně často přednáším pro různé instituce a školy. Mám na starosti běh kanceláře Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů včetně vedení poradny, pořádání různých seminářů apod. Věnuji se také redigování, sazbě a přípravě k tisku čtvrtletního časopisu o současné náboženské scéně Dingir a dalších tisků. A také se hlásím ke svému kazatelskému povolání: dvakrát měsíčně připravuji biblickou hodinu a občas kázau. Mezitím se také snažím odborně růst: číst, bádau a psát.

Nebývá zvykem, aby si chlapečci představovali, že se jednou budou věnovat takovým věcem, na kterých pracuješ... Jak ses k tomu dostal, co tě motivovalo pro takovou orientaci?

Rozhodující pro mne asi bylo moje obrácení před mnoha lety, a to v několika smyslu. Jednak mi tehdy moje čerstvá křesťanská víra pomohla odolat tlaku na to, abych vstoupil do komunistické strany. Tím jsem si zavřel dveře pro rozvíjení své studentské lásky - studia české gramatiky a také pro všechna pedagogická zaměstnání. Dále mne moje obrácení přivedlo k zájmu o teologii a k občasnému neoficiálnímu docházení na Komeňského fakultu - miloval jsem hlavně starozákonní a religionistické přednášky profesora Hellera. Pak mne obrácení motivovalo k duchovní práci - k laickému kázání a pastoraaci a nakonec i ke kazatelství v Církvi bratrské. A konečně pro mne moje obrácení znamenalo a stále znamená určitou záhadu a výzvu ke zkoumání, jak to s duchovním hledačstvím vlastně je. To všechno dohromady (a asi i mnoho jiného) - touha po akademických znalostech, přičichnutí k teologii a religionistice, kazatelství a reflexe vlastní cesty k víře - se pak patrně spojilo v tom, že jsem se chytil zkoumání nových duchovních proudů.

Setkáváš se při této jistě namáhavé práci s nějakými potěšujícími věcmi? Že třeba tvoje znalosti pomohly někomu dostat se z vlivu destruktivních kultů - nebo že tvoje znalosti posloužily některým církvím či sborům ve snaze vyvarovat se chyb při organizaci života jejich společenství?

Ano, děje se spousta potěšujících věcí. Mám radost z toho, když vidím nějakou náboženskou skupinu na cestě k odpovědnosti vůči svým příslušníkům,

jednotlivce na cestě ke zralé víře, nebo když potkávám spoustu mladých lidí, kteří duchovně hledají, či jednotlivce, kterým mohu pomoci ke smíření ve vztazích, poznamenaných rozdílným náboženským pohledem. To, že se zabývám spíše problematickými jevy, mne naštěstí nezabraňuje nacházet v nich i radostné momenty.

Jak se v naší republice vyvíjí situace v posledních letech? Je patrný stálý odklon od křesťanství k jiným náboženským hnutím? Asi by bylo dobré i srovnání s trendy v jiných zemích Evropské unie...

Nejsem si jist, zda existuje nějaký skutečný odklon od křesťanství. Ano, mizí lidé z velkých církví, ale myslím si, že to jsou spíše matrikoví členové, jejichž skutečný odklon proběhl již dávno - možná už u jejich prarodičů. Vidím naopak mezi křesťany mnoho ostrůvků živé víry. Bývají to menší vyznavačská společenství s důrazem na Písmo a blízké vztahy. Taková ohniska křesťanské víry nacházím hlavně v římskokatolické církvi a v menších protestantských církvích, nově i v pravoslaví. Mají budoucnost, i když jsou pochopitelně ve stálém pokušení biblického fundamentalismu, uzavřeného egoismu a snad i leccího jiného. Ale zápasit s pokušením je zdravé.

Máš ovšem pravdu: obliba nekřesťanských náboženství je značná. Vysloveně populárním náboženstvím je nyní např. buddhismus. Ten je „in“, zatímco do křesťanské tradice si každý ignorant s gustem kopne, protože odsuzování tradičního vždy dělá dojem zajímavosti a pokroku. Hodně populární jsou pak duchovní činnosti, které „fungují“ a přinášejí (nebo zdají se přinášet) nějaký konkrétní užitek: jóga, taiči, bojová umění, věštebné činnosti (třeba astrologie), psychoterapie a léčitelství na základě nějakých náboženských předpokladů. Velkým lákadlem je také společenství. Pokud současného člověka citově uspokojuje, je v podstatě lhostejné, kolem jaké ideje se toto společenství vytvořilo a která idea ho spojuje.

Detailní znalosti o situaci v jednotlivých zemích Evropské unie mi chybějí, ale nemyslím si, že by tato situace byla výrazně jiná. U nás v posledním stu let rychleji mizeli ti matrikoví členové. Patrně proto, že náš národ je z historických důvodů hodně ostražitý před náboženskými institucemi. Pak to vypadá, že jsme ateistický národ, protože se málo k těmto institucím hlásíme. Ale obávám se, že se jedná o rozdíl, který je sice statisticky vděčný (protože je lehce zachytitelný), ale ve skutečnosti naprosto nepodstatný.

A na závěr i osobní otázka: jsi schopný prožívat sborové společenství a naslouchat kázáním bez neustálého sledování, jestli se neobjevují vlivy či náznaky, před kterými by bylo třeba si dávat pozor?

Věřící lidi mám rád a oceňuji i duchovní společenství. Také i církve, do níž patřím, a její příslušníky. Kritické vidění mi v této náklonnosti a v přejném

zájmu nijak nebrání. Stýkám se s jednotlivými jinak věřícími lidmi a navštěvuji různá duchovní společenství ne proto, abych si na nich brousil ostří své kritiky, ale abych je poznal a nechal se obohatit. To mne snad chrání před negativismem jak vůči tomu, co je „doma“, tak i vůči tomu, co je „u sousedů“. Když tak o tom přemýšlím, zdá se mi, že jsem možná čím dál nadějnější a více optimistický.

Upřímně děkujeme za tvou obětavou a pro nás užitečnou spolupráci v tomto ročníku i za poskytnutý rozhovor a přejeme do dalších let mnoho moudrosti, odvahy a Božího pokoje tam, kde se věci zdají příliš obtížné a znepekující.

Bohumil Kejř

církev a já

Můj pohyb v církvi

Za to, že jsem se dostal do církve - do Jednoty bratrské - mohou moji rodiče a já jim jsem za to nesmírně vděčný. Oni mi dali toto společenství, já je přijal jako dar, pro který jsem se nemusel rozhodovat, který jsem nemusel hledat. Prostě jsem se narodil věřícím rodičům z Jednoty bratrské, nadto v rodině kazatele, což mě nutně formovalo.

A proč jsem ještě dnes v té církvi - a jako kazatel? Ve zpětném pohledu na svůj život mohu odpovědět podle žalmového slova (Ž 139,5): Zezadu i zperedu obklíčil mě Hospodin a vložil na mne ruku svou - nebylo v mých silách mu utéci...

Nevím, kdy na mne Hospodin vložil svou vlastnickou ruku, zda to bylo při modlitbách rodičů ještě před mým narozením, nebo při křtu nebo někdy jindy? Nevím a asi to není důležité.

Když jsem se narodil (o měsíc dřív) a ozval se můj první pláč, povídal pan doktor: „Ty kluku ošklivej, kdybys ještě měsíc počkal, jaks moh' bejt pěkněj!“ To si ale nepamatuji, to mám z ústního podání. Stejně i to, že jsem rodičům způsobil dost trápení svými neustálými nemocemi. Od doktora k doktoru, ale také: od modlitby k modlitbě. Nepamatuji se ani na svůj křest, jsem však svým rodičům vděčen, že udělali toto rozhodnutí - odevzdat mě za vlastnictví Kristovo. Jsem si jist, že to bylo z pevné víry, že to bylo doslova tak i vzhledem k mým nemocem. Můj život závisel zcela zřetelně na milosti Boží. Možná, že Pán Ježíš vzal mé rodiče za slovo... a jsem rád, že rodiče splnili i to, co při mém křtu slíbili: že se budou snažit vést mě k víře...

Tu křestní liturgickou formuli „odevzdání za vlastnictví Kristovo“ jsem slyšel mnohokrát v ujkovické modlitebně. Vždycky mě to až fascinovalo: kazatel v bílém taláru (to nebyl jen tat'ka) bere malé dítě v peřínkách do vztažených rukou a modlí se... to pro mne bývalo něco skutečně posvátného a trochu jsem

se toho bál. Táta bere těm rodičům dítě a dává ho Bohu a pak jim ho vrací, aby o něj dál pečovali jak nejlépe dovedou!

Chcete-li, odkryji vám některé vzpomínky z dětských let. Když jsem kdysi řekl sestře Irence Kuželové, že si pamatuji, jak kázala v Ujkovicích. Nechtěla tomu moc věřit, protože to bylo v roce 1954, mně byly tedy 4 roky. Víím ale, že měla černý kostýmek, krátké kudrnaté vlasy, víím, z jakého úhlu jsem ji sledoval z lavice v modlitebně. V témže roce, muselo to být před vánoci, jsem přišel za tatínkou do kanceláře a že prý něco chci. Trošku jsem se stydl - nebyla to básnička pro vánoční slavnost, jak si myslel, ale zpěvník. Mluvilo se o něm ve sboru, lidé se na něj těšili - a teď leží v kanceláři na stole. Moc se mi líbí - jeho vazba i ti tři důstojní páni na obrázku na začátku... moc ho chci i když nevím, co s ním budu dělat (ve čtyřech letech)... dostal jsem ho. To je vlastně první kniha, kterou jsem získal, protože jsem ji chtěl.

Ujkovická fara je na hoření konci Ujkovic. V okolí nebyly žádné děti, jen u sousedů přes silnici o rok starší holka. Hráli jsme si spolu - třeba na holiče: seděl jsem u nich na okně a ona mě „pěkně“ ostříhala (nosil jsem dost dlouhé vlasy

učesané do „kohouta“, takže to bylo dost znát) a moje teta, která právě u nás byla na návštěvě se mohla potřhat smíchy. Ale kvůli tomu to nezmiňuji: u těch sousedů jsem se poprvé dozvěděl své příjmení. Ve vsi totiž byl můj tatínek „pan kazatel“, maminka „paní kazatelová“, dohromady byli i s dětmi „kazatelovi“. Teď se nějakí lidé ptali sousedů: „Co to tady máte za hochy?“ Odpověď: „To je Jirka Polmů.“ Hned jsem běžel domů a uraženě jsem sděloval, co to ta sousedka o mně povídá. „Vždyť já jsem přece Kazatel a ne Polma!“ Utěšilo mě, že i moji rodiče

jsou také Polmovi, třebaže „kazatelovi“, že nejsem cizí. - Pro život na faře jsem tedy ani nevěděl, čím jsem!

Stalo se v 1. třídě: pan řídící se nás dětí ptal, čím budeme, až vyrosteme. Odpověděl jsem zcela jednoduše: „Jako tatínka.“ Reakce: „Á, Jiřík chce být tajemníkem národního výboru!“ Tatínek tuto funkci tehdy náhodou zastával, ale já jsem netušil, co to je tajemník... To bylo pro mne tajemství. - Měl jsem snad tehdy „prorocké slovo“ nebo mě Pán Bůh vzal s úsměvem za slovo?

V roce 1957 jsem byl jednou poslán brzy do postele s tím, že večer bude v modlitebně modlitební stráž. Dost rychle jsem uposlechl, protože jsem si myslel, že je třeba hlídat modlitebnu, že nám ji snad chce někdo ukrást, a že je to vážné, protože se už také scházeli další lidé ze sboru. A pak jsem se pod peřinou dětsky modlil; aby se podařilo dobře ji ohlídat. Nu, podařilo se, jak jsem se s uspokojením ráno dozvěděl.

Byl to fajn dětský život na faře v Ujkovicích. Mohl jsem tak poznat život sboru skutečně zblízka, setkat se s mnohými lidmi, s našimi kazateli i kazateli jiných

církví, s návštěvami i ze zahraničí - zvláště vzpomínám na velikého usměvavého černocho, který si mě chtěl odvést ke svým čtrnácti dětem do Tanganjiky - byl to biskup T. Kisanji.

Jak jsem bral rozum, poznával jsem více a více život v Jednotě bratrské, její radosti i starosti. Až přišel čas dospívání a rozhodování pro vlastní povolání. Dost se u nás doma mluvilo o mém možném studiu na teologii. Mělo to ale jeden velký háček - a to byly jazyky jako řečtina a hebrejšťina. Tohle úskalí jsem si vůbec netroufl překonat. A dost upřímně jsem modlil, aby to po mně Pán Bůh nechtěl. Podal jsem si přihlášku na ped'ák. Jednou se ale tatínek vrátil ze schůze Úzké rady a sdělil mi: „Bratr biskup Ulrich ti vzkazuje, že tě církev potřebuje!“ To byl šok! Ale také jisté ulehčení: bylo mi jasné, že to se mnou církev rozhodně „nevytrhne“, ale bude-li Pán Bůh chtít, abych stál na kazatelně, tak mě provede i těmi hroznými jazyky... Během několika málo dní jsem na škole požádal o novou přihlášku na studia a k mému překvapení to s radostným úžasem přijal i můj třídní a napsal mi perfektní doporučení - až jsem se styděl, když mi ho dal přečíst.

Nějak se to stalo, že jsem se dostal až do čtvrtého ročníku teologické fakulty a po jeho závěru jsem byl už povolán na sbor v Rovensku. Tam jsem se musel velmi, velmi poprat se svou trémou (bylo pro mne utrpením ve škole přednášet básně a teď jsem měl kázat a někdy bez harmonia udávat i notu při zpěvu!). Ale členové sboru byli velmi shovívaví, bezvadně mě přijali, podrželi... Tam jsem přijal i první ordinaci a slib věrnosti Kristu i Jednotě bratrské jsem vyslovil zcela vážně. Už jsem měl Jednotu bratrskou rád a stálo mi za to, dát se jí k dispozici, byť to byl výhled na chudý život (nástupní plat byl 696,- Kčs + 200,- Kčs za samostatné místo). Zvládli to rodiče, zvládnou to taky... Po třech letech jsem byl „převelen“ do Turnova a během půl roku jsem nastoupil na vojnu.

Když se už blížil konec vojny a těšil jsem se do civilu i do služby, zemřel mi tatínek. Spoléhal jsem, že mi bude pomoci, až se vrátím, že mi v mnohém poradí... Nu, bylo to jinak. To nejpotřebnější pro mne ale udělal: dovedl ke Kristu a na začátek služby... Díky za to, jak mě s maminkou výchovou a příkladem víry nasměrovali, díky za jejich modlitby od narození do konce jejich času.

Také v turnovském sboru byli skvělí lidé (někteří tu ještě jsou!), roky rychle ubíhaly, sbor žil, staří odcházeli „domů“, ale přicházeli na jejich místa i mladí a děti. Byl jsem s turnovskými bratřími a sestrami rád, patří do mého života (i ti, kteří již nežijí). V turnovském čase mi byl také na 12 let svěřen církevní časopis. Rád jsem dělal redaktora - až na to, že jsem často honil termín, když bylo málo příspěvků a když přišly na poslední chvíli. A také jsem zažil jeden veliký průšvih v roce 1986: pro uveřejněnou recenzi na knihu „emigranta“ J. M. Lochmana Comenius. Z turnovské éry nezapomenu na spolupráci s ČČSH a po dva roky i s knihovnou A. Marka na pořadu o Bibli a pak o Komenském (výstavky a pořady pro školy).

Snažil jsem se neuhýbat povinnostem a svěřeným úkolům v některých komitích.

Nové mé přemístění z rozhodnutí církve do Železného Brodu bylo již v tušení krize Jednoty bratrské...

Zezadu i z předu obklíčil mě Hospodin a vložil na mě ruku svou. Snažil jsem se na to odpovídat: „Vyzpytuj mne, Bože silný, a pozněj srdce mé; zkus mne, a pozněj myšlení má. A popať, chodím-li já cestou odpornou tobě, a veď mne cestou věčnou.“ (Ž 139, 23-24)

Jednota bratrská - to jsou pro mne všichni ti bratři a sestry jak jsem je poznával od svého dětství, ve sboru v Rovensku, Turnově, teď v Železném Brodě a v celém Ochranovském seniorátě - sestry a bratři známí i neznámí v zahraniční Unitas fratrum, ale také vzácná historie Jednoty staré i obnovené i do vlasti vrácené. Asi ji nepřestanu mít rád. Byl jsem v ní obohacován Kristovou láskou (až na určitou výjimku posledních let). Toho dobrého a požehnaného bylo mnoho. A snad ještě něco bude...

Jiří Polma

dějiny

Vilém Hartwig

Na malém bratrském hřbitově v Horní Čermné naleznete mramorovou desku, která kryje prostý hrob s tímto nápisem:

Zde odpočívá věrný služebník Páně, zakladatel sirotčince,

Vilém Hartwig, * 12. 12. 1830, + 1. 12. 1904.

Vzpomínejte na Vůdce své, kteříž Vám mluvili slovo Boží, jejichžto obcování jaký cíl, spatřujíce, následujetež jejich víry. (Žid 13,7)

Kdo by z členů Jednoty bratrské neznal jméno Vilém Hartwig. Otec Hartwig. Je spojeno se začátky práce obnovené Jednoty bratrské v Čechách, ale také dílem lásky, kterým pečoval o ty nejubožejší a nejbídnější, kteří nemohli nalézt vlastní domov. Právě 1. prosince 2004 tomu bude 100 let, kdy Pán odvolal svého věrného dělníka z této práce. Nikdo, ani on sám nevěřil, že by jeho práce mohla být tak náhle ukončena. Léta sice ubíhala, ale zdálo se, že přes občasné potíže hlásícího se stáří br. Hartwig vlastně nestárl. Sám se nedlouho před smrtí vyjádřil, že se cítí zdravější a silnější než ve čtyřiceti letech. Ale Pán rozhodl jinak a my víme, že i k němu mohl pronést slovo: „Služebníče dobrý a věrný, nad málem byl jsi věrný, nad mnohým ustanovím tebe. Vejdí v radost Pána svého!“

Bratr Hartwig se narodil 12. prosince 1830 v Friedersdorfu (Loužnici), v Německém Kladsku, téměř na hranici Čech, v rodině malého sedláka. Od mládí

byl vychováván v katolickém náboženství. Sám říká: „Rodiče byli horlivými katolíky, ale opravdové víry a vnitřního života u nás nebylo. Večer jsme se v kruhu rodiny dlouho modlivali, ale srdce nebylo při tom, sotva jsme věděli co rty drmolí, nezhádka jsme nad modlitebními knížkami i usnuli. „

K selskému řemeslu se mladý Hartwig příliš neměl a proto jej otec poslal do učení k truhláři. Práce se dřevem se mladému muži zalíbila, byl k ní šikovný a tak se i horlivě učil. Br. Hartwig o tom prohlásil: „Pán sám dal mému životu tento nový směr, abych Jej lépe poznal. Nebyl bych asi nikdy slyšel o Ném mluvit, kdybych byl svůj život prožil na otcových polích v Loužnici. „

Po vyučení se vydal br. Hartwig na zkušenou. „Nevím věru nic zajímavého a zvláště nic potěšitelného, co bych mohl povědět o následujících šesti letech, jež jsem jako mladý muž prožil v cizině, chodě od města k městu a pracuje, kde byla práce a veselá společnost. Svě srdce dal jsem cele světu a sloužil jsem mu volně a beze studu.“ Tak hodnotí léta svého putování sám br. Hartwig.

Ve svých 24 letech přišel do Kasselu. A právě tady byl mladý Hartwig svým mistrem, evangelíkem pietistického ražení, přiveden pod vliv Božího slova, které zcela změnilo jeho smýšlení. Zcela se změnil jeho způsob myšlení i způsob života. Jaké bylo překvapení rodičů a jaká hrůza, když se jim domů ze světa vrátil syn, který odpadl od katolického náboženství a dal se k sektě evangelíků. Tvrdé naléhání rodičů ani přfbuzných však již Hartwiga nezviklalo. Se souhlasem svých rodičů se ve svých 29 letech nakonec Hartwig znovu vydal na cesty. Mířil do Elberfeldu k faráři Kohlbrügeovi, který jej již dříve značně ovlivnil svými myšlenkami. Po cestě se však stavil u bratří v Gnadenfrei. Jeho úmyslem nebylo ve sboru zůstat, ale nikde jinde v okolí nenašel práci. Jeho cesta vedla zpět a teprve u br. Stiepla v Gnadenfrei našel možnost obživy a tak se Hartwig usadil v tomto bratrském sboru. V roce 1860 byl přijat za člena Jednoty bratrské.

Bůh však pro něj měl připravený jiný úkol, než poklidnou práci a život v bratrském sboru. Bylo to v roce 1861, kdy se pozornost Ředitelství Jednoty v Ochranově obrátila k Českým zemím. V tomto roce vešel v Rakousko-Uhersku v platnost Protestantský patent, který daleko více osvobodil české evangelíky z některých restriktivních opatření Tolerančního patentu. Zároveň byla dána česko-moravským evangelíkům možnost, aby navazovali spojení se zahraničními evangelickými církvemi. A výhod tohoto patentu využila i Jednota bratrská. Roku 1862 synod v Ochranově rozhodl o započetí pomocného diasporního díla v evangelických církvích, které v Čechách působily. A na doporučení gnadenfreiského kazatele br. Wunderlinga našli bratři v Ochranově i pracovníka pro tuto práci. Br. Viléma Hartwiga.

Jeho úkolem bylo vyhledávat rozptýlené věřící v diaspoře, utvrzovat je ve víře a kde by k tomu byla příležitost, konat bohoslužebná shromáždění. Jeho práce tedy měla směřovat k výpomoci tehdy dvěma největším evangelic-

kým církvím, reformované a luterské. Dne 23. dubna 1863 poprvé vstoupil br. Hartwig na Moravu jako šířitel Božího slova. Jeho první kroky vedly na fulnecko, aby shlédli ta místa, z nichž vyšli zakladatelé Ochranova.

Velkou překážkou byla však pro br. Hartwiga řeč. Neznal česky. Sám ve svých zprávách si na to stěžuje. Například: v Černilově se domluvil jen s evangelickým farářem, jinak celá vesnice byla česká. „Připadám si jako zahaleč a musím se hanbiti,“ píše br. Hartwig ve svých pamětech. Tato překážka jej přivedla do českého evangelického reformovaného sboru v Klášteře nad Dědinou, kde se učil v církevní škole spolu s českými dětmi u učitele Černohorského češtině.

Na svých misijních cestách br. Hartwig přicházel často do filiálního reformovaného sboru německého jazyka v Čenkovicích v Orlických horách. Tato skupinka evangelíků v malé horské vesnici byla spravována ze sboru v Čermné, kam pak br. Hartwig také mnohem častěji zacházel.

Další velkou překážkou v jeho práci se stal rok 1866. Rok prusko-rakouské války vrcholící nešťastnou bitvou u Hradce Králové. Br. Hartwig byl několikrát pronásledován a nařčen jako pruský vyzvědač. Na nějakou dobu se vrátil do bratrských sborů v pruském Slezsku, ale brzy se znovu vrací do Čech. Důvěrněji se seznamuje s reformovaným farářem Jurenem v Čermné a po domluvě s ním se usazuje v čermenské evangelické škole, aby měl blíž do Čenkovic. Z Čermné se znovu vydával br. Hartwig za svým úkolem diasporního pracovníka.

Na svých cestách se však stále častěji setkával s důsledky války. Bída, hlad, nemoci a především častá smrt. A ti, kteří to nejvíce odnášeli, to byli ti nejmenší. Děti. Na všech stranách se setkával s opuštěnými dětmi. Toulaly se krajem, žebřaly a třeba i kradly. Ale br. Hartwig v nich viděl také chrám Ducha svatého a něco jej nutilo pomáhat jim. Prvním komu pomohl, byl malý Vincenc Balcar. Br. Hartwig jej svěřil do jedné evangelické rodiny a sám přispíval ze svých skrovných finančních prostředků na jeho výchovu.

Ale to nestačilo. Dne 4. července 1867 přijal k sobě na vychování sirotka Josefa Peškara a za krátký čas ještě dalších pět sirotek. Se všemi hochy bydlel v jedné světnici čermenské školy. Začal plánovat vybudování sirotčince. Českomoravské komitě v Ochranově, které mělo tehdy dohled nad celým bratrským dílem v Čechách a financovalo jej, však nejevilo přílišné nadšení nad novými plány br. Hartwiga. Stavělo se zamítavě k jeho záměrům i proto, že br. Hartwig neměl pedagogické vzdělání a praxi. Br. Hartwig byl tedy odkázán na pomoc Páně. A On mu poslal na pomoc přátele z Gnadenfrei, kteří sesbírali finanční dary ve prospěch malých svěřenců. Br. Hartwig byl mužem modlitby. A tak všechny starosti, nedostatky a chudobu, kterou musel se svými svěřenci snášet, předkládal na modlitbách svému Pánu. A ono se vždycky nějaké řešení našlo.

V roce 1868 požádal br. Hartwig sbor v Gnadenfrei, zda by se pro něj nenašla manželka, která by s ním sdílela úkol vychovatelky, maminky pro všechny sirotky. Byla mu vybrána sestra Ludmila Samková, která pocházela ze sboru v

Klášteře nad Dědinou a v té době patřila do sboru svobodné církve ve Vratislavi. Sestra novou životní úlohu přijala a svolila ke sňatku. V Gnadenfrei byla přijata do Jednoty a 25. května 1868 se konal v tomtéž sboru jejich sňatek. Manželka Ludmila se stala br. Hartwigovi vydatnou pomocnicí a oporou.

Aby se vyřešily problémy s bydlením a umístěním všech chovanců, kterých přibývalo, byl zakoupen v roce 1870 v Čermné samostatný dům za 4. 500 zlatých od evangelíka Balcara a zařízen jako sirotčinec. Práce br. Hartwiga byla obsažná. Nejen, že se staral o sirotčinec, ale shromáždil kolem sebe skupinu upřímně věřících, kterým sloužil slovem Božím. Nic mu nedokázalo vzít elán do práce a na modlitbách překonával všechny překážky, jako byl třeba požár nově zbudovaného domu v roce 1873 i nepochopení jeho výchovné práce. Se vším se dovedl vyrovnat a nic mu nedokázalo vzít chuť k další práci. Věřil, že sám Pán církve začal toto dílo a že jej neopustí. Vedle toho sloužil jako kazatel bratřím a sestrám v širokém okolí, podílel se na založení prvního sboru obnovené Jednoty bratrské v Potštejně, sloužil bratřím v Čermné, kteří roku 1872 utvořili malý sboreček Jednoty přifařený k Potštejnu a scházeli se v budově sirotčince. Mimo to kázával také v Čenkovicích, kde rovněž v roce 1873 vznikl bratrský sbor.

Mimo své svěřence vychovával br. Hartwig i svých šest dětí. Dva hochy a čtyři děvčata. Že jeho výchovatské způsoby nebyly prosty nedostatků, to věděl br. Hartwig velmi dobře. Věřil však, že Slovo Boží a modlitby, ne-li hned teď, jistě později svou práci také vykonají. Často kladl na své hochy duchovní požadavky neúměrné jejich věku a zkušenostem. Za to měl zvláštní podmanivý způsob, jak podchytit každého, promluvit s ním a tak i přes svou nezkušenost v pedagogické praxi ve skutečnosti vychovatelem byl. A nevěnoval se jen dětem. Často usedal po večeři ke kamnům, vzal do ruky dlouhou fajfku sahající až skoro na zem, místo hlavičky nasadil do troubele doutník. Kolem něj se shromáždili sousedé, přátelé a hosté a br. Hartwig vypravoval. Jen zřídka kdy se nepřišlo na duchovní otázky. Otec Hartwig byl skvělým vypravěčem a to, že vyprávěl z vlastních zkušeností, že před posluchači otvíral své srdce i v duchovních otázkách, to přitahovalo všechny mocným dojmem. Pravdivost, s jakou nezakrýval ani své vlastní chyby a neúspěchy, a na druhé straně síla víry a jistota jeho přesvědčení, budila u mnohých touhu po poznání Toho, který prostého truhláře změnil na svědka milosti v Pánu Ježíši Kristu.

Jako kazatel byl br. Hartwig pietista a jeho teologie byla prostá: Ježíš Kristus je Spasitel. Byl kazatelem Božího slova s jasným slovem svědectví o zmrtvýchvstalém Ježíši Kristu, který nám svou smrtí otevřel přístup k Bohu. Na otázku každého probouzejícího se srdce a znepokojeného svědomí odpovídal: „Věř v Pána Ježíše Krista a budeš spasen ty i všichni, kdo jsou v tvém domě“ (Sk 16,30-31) Centrem jeho kázání bylo svědectví: „Že krev Kristova nás očisťuje od každého hříchu.“ (1J 1,7). Vedl k vroucnému modlitebnímu obecenství a kladl důraz na posvěcený život obráceného, věřícího člověka.

Se svou manželkou se věnovali cele své práci. Rozrůstající se sirotčinec, kde bylo v některém období až 40 hochů, mu již nedovoloval vykonávat práci cestujícího kazatele. Z celého srdce přilnul k svým hochům a žádné těžkosti jej nedokázaly odradit až do jeho odchodu.

Když jej v roce 1873 br. Eugen Reichel ze Švýcarska požádal, aby napsal něco o svém vnitřním vývoji, napsal br. Hartwig svůj krátký životopis a doprovodil jej slovy: „Dělej si s ním co chceš. Mohou-li tyto řádky býti uveřejněny ke cti a chvále Boží, pak je uveřejni, ne-li, pak tu čmáranici spal. V žádném případě mne nedělej lepším, než jsem. „ Toto slovo krásně vystihuje pokoru otce Hartwiga. A my se můžeme jenom připojit k úsudku, který připojil tehdy vydavatel jeho životopisu v *Journal de l'Unité des Frères* v roce 1873 ve Švýcarsku: „Nevidíme nic v tom zjevu, co by bylo znakem nějakého mimořádného muže a přece byl nástrojem k tomu zvoleným, aby jméno Kristovo vnesl do země, kde panovalo temno. Platilo o něm slovo apoštolovo: „Ale co je světu bláznovstvím, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co je slabé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné; neurozené v očích světa a opovržené Bůh vyvolil, ano vyvolil to, co není, aby to, co jest, obrátil v nic - aby se tak žádný člověk nemohl vychloubat před Bohem.“ (1K 1,27-29).

Použitá literatura:

Vilém Hartwig - přepis životopisu z *Journal de l'Unité des Frères* z roku 1873 - otištěno v časopise *Jednota bratrská*, ročník 9, čísla 3-9.

Vilém Hartwig - životopisná črta. Rukopis přednášky br. Adolfa Vacovského.

Nikdy nejsme opuštěni. Věra Prokešová. *Nové Bratrské listy*, ročník II, číslo 3 *Do země otců*. Adolf Vacovský. (rukopisy článků otištěných v časopise *Jednota bratrská* na počátku 60. let 20. století).

Kurze Nachricht über das Brüderwerk in B. u. M. Gnadau 1864.

Nachrichten aus der Brüdergemeinde 1867 (Hartwigovy cesty do Čenkovic, období války 1866).

Daniel Vacovský

PhDr. Vladimír Sakař, CSc.

7. 6. 1930 - 27. 10. 2004

Tento pražský rodák získal středoškolské vzdělání na klasickém gymnasiu v Praze 2, Londýnské ulici. V letech 1949 - 1953 studoval prehistorii a klasickou archeologii na filosofické fakultě UK. Od studijních let projevoval zájem o kulturu římských provincií a její působení na území barbarika. Tomuto tématu se věnoval nejen ve své disertační práci, ale i později, kdy pracoval v Archeologickém ústavu ČSAV. Ve své kandidátské disertaci se soustředil na vztahy Čech s římskou říší (1965), ale jeho záběr byl širší - prováděl i archeologické výzkumy z různých období pravěku a rané doby dějinné.

Od roku 1968 pracoval bratr Sakař v Národním muzeu, kde se staral o

sbírky doby římské a doby stěhování národů. Těmto obdobím se věnuje také většina odborných prací Dr. Sakaře. Jejich výčet by zabral v této vzpomínce dlouhý odstavec...

Pro nás je podstatnější, že mnoho svého času, vzdělání a osobního zájmu věnoval církevním dějinám, zvláště pak v epoše středověku. Od roku 1956 byl vedoucím Literárně-historického odboru při Diecéšní radě Církve československé husitské, členem její Kulturní rady a historické komise Ideové rady ČČSH. Byl jedním ze zakladatelů a redaktorů bulletinu Literárně-historického odboru Nový zápas. A jen výběrově uvádíme jeho členství v Ekumenické komisi pro studium rekatolizace v českých zemích, byl rovněž předsedou historické společnosti pro aktualizaci odkazu české reformace VERITAS, spolupracoval při přípravě oslavy jubilea J. A. Komenského v roce 1992 a ještě bychom mohli dále pokračovat v pokusu připomenout různé okruhy, v nichž se br. Sakař angažoval.

S vděčností vzpomínáme i na jeho obětavou spolupráci s naším časopisem, pro který připravoval především „Krátké kalendárium“ - připomenutí historických dat, událostí a souvislostí, které formovaly vývoj křesťanské církve i našeho národa. Jsme bratru Sakařovi za jeho službu vděční a postrádáme ji. . .

Rozloučení s bratrem Sakařem se uskutečnilo 5. 11. 2004 v kostele ČČSH v Praze 7, Farského ulici, s vděčností za jeho činnost i s nadějí života věčného, který je darem milosti našeho dobrého nebeského Otce.

- red -

unitas fratrum

S odvahou do budoucnosti (6)

10. President George Washington v Salemu

Během deseti let po Americké revoluci projevovali Moravané živý zájem v diskuzích o nové federální ústavě Spojených států, která byla ratifikována 21. 6. 1788 a George Washington se ujal presidentského úřadu 30. 4. 1789. „Memorabilia“ (důležité události roku, které připravoval kazatel a četly se ve shromáždění na Nový rok) z r. 1789 podávaly zprávu: „My, Moravané ze Severní Karolíny, souhlasíme s ratifikací nové ústavy našeho státu. Myslíme, že bude prospívat zemi, o jejíž dobro usilujeme jako Boží lidé.“

Návštěva presidenta G. Washingtona byla chápána jako vyvrcholení a symbol začátku připojení Moravanů do nové republiky. V r. 1791 konal prezident turné po jižních státech k upevnění země. Díář v Salemu podává podrobnou zprávu o jeho pobytu mezi Moravany:

31. květen 1791. Na konci tohoto měsíce sbor v Salemu měl potěšení uvítat presidenta Spojených států, George Washingtona, který se vracel ze svého turné po jižních státech. Byli jsme předtím informováni, že projede naším městem na své cestě do Virginie. Dnes jsme dostali vzkaz, že ráno odjel ze Salisbury, které je vzdáleno 35 mil. Bratři Marshall, Köhler a Benzien vyjeli na koních, aby se s ním setkali. Když se prezident přiblížil k městu, zaznělo několik písní jednak na trubky a francouzské rohy, jednak na trombony. V presidentově doprovodu byl jen jeho tajemník, major Jackson a nezbytní služebníci. Když sestoupil ze svého kočáru, pozdravil přátelsky ty, kteří stáli kolem a pokynul také dětem. Potom hovořil o různých záležitostech s několika bratřími, kteří ho doprovázeli do místnosti, pro něj připravené. Řekl, že vyjel ráno, ale když slyšel, že guvernér tohoto státu vyjádřil přání, že ho očekává příští den, rozhodl se odpočinout si tady celý den. Poslal vzkaz našim hudebníkům, že by rád slyšel jejich hudbu během večere, což bylo pro něj zařízeno.

Následujícího dne 1. června prezident a major Jackson, doprovázeni několika bratřími, navštívili dílny, domy chórů a jiná místa v našem městě. Ocenil zvláště vodárnu a služby, které poskytovala. Bratři připravili projev, vyjadřující věrnost a oddanost vládě těchto Států. Bratr Marshall ho slavnostně přečetl a v přítomnosti bratří z Wachovie předal presidentovi. President odpověděl týmž způsobem. Šest bratří bylo pozváno k večeri s ním, během níž hrála hudba.

Ze sousedství a z jiných našich sborů přišlo mnoho lidí, aby pozdravili nejvýznamnějšího muže v zemi. K večeru přijel guvernér tohoto státu, pan Alexander Martin, ze svého panství, ležícího na řece Dan, které je vzdáleno 40 mil odtud. On s presidentem a majorem Jacksonem se zúčastnili „zpěvní hodiny“. Zpěv byl prokládán výběrem instrumentální hudby a hosté vyjadřovali své velké potěšení. Blízko hospody, kde večereli, zazněly opět dechové nástroje. Tajemník Jackson se dotazoval na základy našeho zřízení a byl velmi potěšený, když jsme mu darovali kopii „Historie Jednoty bratrské“ a Spangenbergovu „Ideu fidei fratrum“. Ve 4 hodiny ráno 2. června odjela celá společnost. Bratři Marshall a Benzien je doprovodili až k hranicím Wachovie.

Tak Moravané ve Wachovii uvítali nejen presidenta Spojených států, ale předtím i koloniální a státní guvernéry. Jako obvykle, jejich zřízení a píle učinily na všechny příznivý dojem. Memorabilia z r. 1791 věnovala daleko více místa oslavě památky 50. výročí uznání Krista jako Vrchního staršího Jednoty než presidentově návštěvě, o níž bylo jen řečeno: „Měli jsme velké potěšení z několikadenní návštěvy našeho drahého presidenta, Jeho Excelence pana Washingtona.“

11. Zvláštní požehnání církve

Při prvních hodech lásky v Salemu, které se konaly pro sborové služebníky a hudebníky 10. května 1772, biskup Johann Michael Graff upozornil na to, „že

dokonce i ta nejnepatrnější služba církvi má svou zvláštní odměnu milosti, když je prováděna s ochotným srdcem pro Spasitele. Pak jeho blízká přítomnost činí to dílo modlitbou, žehná je, dává mu krásu“.

Biskup Edward Rondthaler to vyjadřuje takto: „To není dílo jednoho nebo dvou, že krása a schopnost služby naší církve trvá, ale srdečnou spoluprací mnohých v jejích vezdejších a duchovních záležitostech, v jejích Nedělních školách, v její hudbě, v práci jejích učitelů a ostatních, kdo dělají s radostí a věrně, co jim Pán svěřil, aby dělali. Každá část naší bohoslužby je zkrášlena službou mnohých, a proto trvá ve své bratrské laskavosti jako hold chvále a slávě Boží“.

Na čas, na konci 18. a začátku 19. století, se však objevila zřetelná mezera mezi vedoucími církve a členstvem. To bylo způsobeno hlavně dvěma faktory. Jednak vedení pokládalo za moudré, aby se vše soustředilo do rukou autority kvůli placení dluhů, které hrabě Zinzendorf v církvi nahromadil. Za druhé, vyrostla generace, která už nebyla tak obětavá jako ta první, ochotná nechat se vyslat za oceány, aby z divočiny budovala bratrské osady. Zvrat tohoto trendu ke klerikalizaci církve přineslo především hnutí nedělních škol, které vzniklo v Salemu. Pravidelné vzdělávání v křesťanské víře konali od počátku laičtí bratři a sestry. Toto hnutí pomalu, ale jistě vytvořilo znovu rovnováhu autority uvnitř církve. Služba laiků se stala mocí, kterou na počátku let 1820 vedli John Vogler, Van Neman Zevely a Martin Hauser (pozdější kazatel).

Spojené úsilí „kazatelny“ a „kostelní lavice“, kdy každý jednotlivec dělá svou službu a dělá ji co nejlépe podle svého obdarování, je velkou silou a velkým pokladem Jednoty. Myšlenka biskupa Rondthaleru pokračuje: „Kéž by nikdy nepřišla doba, v níž by každý mezi námi myslel na to, co jen ten druhý má udělat v pozeňnané práci v církvi. Kéž by všichni byli vždycky ochotni sloužit, protože to je Pán Církve, kterému duchovně slouží jak v těch nejvyšších, tak v těch nejnižších úřadech.“

12. Slovo o růstu církve

Není žádný spolehlivý recept na růst církve. Kdyby byl, všichni bychom ho užili a těšili se z pozeňnaní sborů „praskajících ve švech“. Semináře, rychle osvojené slogany, nová hudba nebo stará, určování cílů a působivé misijní přehledy, promítání diapozitivů z r. 1830 nebo videoprogramy z r. 1990 - to všechno by mohlo být jiskrou, náhlým vzestupem zájmu - jenž pak ustoupí do rutiny týdenních bohoslužeb a do otázky „Co dále“?

Ne, ten jediný spolehlivý recept je - a někdy, právě když musíme „setřást prach“ z jednoho nebo dvou neúspěchů - pevně se spolehnout na našeho Vrchního staršího „Krista, toho Ukřižovaného“. Jen tento recept může zvítězit nad „inteligencí“ skepticizmu (1Kor 1, 23).

Edmund de Schweinitz o tomto i dnes aktuálním problému (Moravian 1861) napsal: „Pláč a nářek nad ubýváním lidí v církvi by měly ustát - beznadějná mysl, která nevidí žádná znamení dobrého, která myslí, že nebylo v posledních letech nic uděláno... která vyčerpává svou sílu v teoretizování nad otázkou, proč je Jednota bratrská tak malá... Přestaň zbytečně fňukat a pokračuj v Božím díle“. Rada de Schweinitze z r. 1861 je stále i dnes dobrou radou. A další předpoklad úspěchu podle de Schweinitze? „Všude se modli“ - bez Ducha Božího nemůže církev vykonat nic ke slávě své Hlavy (Krista).

Br. Robert Woosley řekl na slavnosti 13. srpna 1960: „Pamatujte na mimořádně cynický věk, v němž žijeme, v němž každá autorita musí být považována za pochybnou proto, abychom si dokazovali naši nadřazenost. Držte se pokladu naší Jednoty, kde i nejmenší dílo pro Pána je požehnáním. Jděte dále vpřed ve víře a s odvahou. Ta radost v Pánu i v době zkoušek a pochybností vám dopomůže k úspěchu.“ Podle Zinzendorfa bylo základem zvěstovat Krista a budoucnost Jednoty bratrské nechat v rukou Ducha svatého. A to je užitečný pokyn i pro dnešní křesťany.

*D. Crews, R. Starbuck
překlad Marie Ulrichová*

náš seniorát

Jablonec n. N.

Ačkoliv br. K. Langerfeld ukončil v našem sboru svou službu odchodem do důchodu již v červnu t. r. , rád se do našeho společenství při různých příležitostech vrací.

Taková příležitost se naskytla, když jej rodina věrných přátel našeho sboru požádala o požehnání dítky. Br. Langerfeld nám v neděli dne 17. října posloužil kázáním a při shromáždění požehnal novorozenému Marcusovi Justovi a jeho staršímu bratru Marcelovi. Radovali jsme se z toho, že si rodiče přáli pro životní cestu svých dětí požehnání Boží i přímluvné modlitby sboru.

Další radostná neděle byla dne 31. října. Kázal u nás náš administrátor, br. Jiří Polma ze Žel. Brodu a přijímal do našeho sboru sestru Zdenu Kavkovou, dceru naší dlouholeté členky Zdeny Rejzkové. Radujeme se z toho, že přece tu i tam je rozmnožen počet skutečných členů sboru. V posledních časech totiž rostl jenom počet přátel, kteří mezi nás věrně chodí, ale osobní důvody jim brání ke vstupu do sboru. Právě vzrůstající počet přátel sboru způsobil, že počet účastníků shromáždění je často nad 100 % zapsaných členů.

Velice toužíme po tom, aby naše sborové společenství bylo vedeno skutečně Duchem svatým, abychom mohli sloužit také i těm lidem, kteří dosud v Pána Ježíše neuvěřili.

RJH

Konvent Ochranovského seniorátu 2004

Jednání tohoto seniorátního orgánu probíhalo letos v Železném Brodě 4. 12. 2004. Každému konventu podává zprávu o činnosti seniorátní výbor - i letos byl předložen seznam aktivit v celém seniorátu za rok 2003. Nejdůležitějším bodem konventu je otázka hospodářská: konvent schvaluje hodpodáření seniorátního výboru (za rok 2003) po vyslechnutí zprávy revizní komise, usnází se o seniorátních sbírkách, schvaluje rozpočet seniorátního výboru na další rok (2005) a určuje výši seniorátních a celocírkevních repartic pro jednotlivé sbory. Vzhledem k počtu členů seniorátu a celkovému odvodu do personálního fondu se jeví obětavost jednotlivých členů jako značná! Přesto nám dochází dech, některé sbory dluží seniorátní kase značnou sumu.

Konvent měl také projednat synodem postoupené návrhy na změnu v některých paragrafech církevního zřízení: převážně se týkala zkrácení volebních období správních orgánů církve.

Konvent určil pro rok 2005 tři seniorátní sbírky: 27. 2. sbírku pro světovou Jednotu bratrskou, 27. 11. sbírku pro naše bohoslovce (fond J. A. Komenského) a sbírku pro práci Jednoty bratrské s postiženými dětmi v Elim v Jižní Africe (1. čtvrtletí).

Konvent měl také k dispozici zprávy ze sborů, zprávu Sdružení sester a zprávu o činnosti mládeže v seniorátu.

Konventuálové byli při společném obědě mile překvapeni kuchařskou zručností bratra J. Hlubučka, kterého mnozí znají více z funkce sbormistra Řetízku. Bylo dobré být opět spolu ze všech našich sborů.

-J-

čtenáři čtou...

Kdyby nehamounili...

Sedím na posteli v nemocnici na Karlově náměstí. A protože mám postel u okna, mám pěkný výhled na celou polovinu Karlova náměstí, od rohu ulice Ječné až k ulici U nemocnice. Od sv. Ignáce až po zrušenou kapli sv. Václava. V ruce držím knížku a tu mne napadne: Kdyby nehamounili peruánští Indiáni zlato, nemohl by je Cortéz dovézt španělským Habsburkům, kteří by nemohli financovat „pořímštní“ Evropy. Nestál by tu naproti profesní dům Tovaryšstva Ježíšova - novoměstská kolej Jezuitů, nebyli by pozváni do Nového Jičína na Moravě, netýrali by a nemučili obyvatele Suchdola a okolních vesnic. Utíkáající bratři Neisserové by nepřišli na berthelsdorfské panství, které ke své svatbě zakoupil mladý „tajný rada“ drážďanského dvora hrabě Mikuláš Ludvík von Zinzendorf und Pottendorf, správce jeho panství Heinz by nevyměřil kus lesa při silnici Žitava - Lubija pro první dům pro utečence, který postavil tesař Kris-

tián David, nebyl by přibyl druhý a třetí domek pro další utíkající Moravany, nevznikla by osada, kde každé ráno mladý muž oznámil všem rodinám heslo dne, o kterém pak všichni při večerním sejití společně přemýšleli, nevznikla by tak knížka těchto hesel, kterou si brali Moravané (bylo jich na 600) na cesty do celého světa, nebyla by dnes překládána do 49 jazyků a na posteli v nemocnici na Karlově náměstí nadržel bych v ruce knížku:

HESLA JEDNOTY BRATRSKÉ 2004.

Živan Kužel

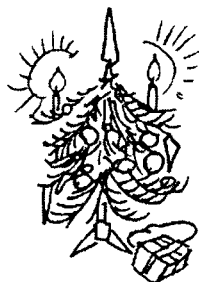
vánoční čtení

Narozeniny

Ó, ty radostný čase vánoční...! Radujme se, veselme se... Budou nám to hrát v obchodních domech, aby se nám lépe nakupovalo. V nadspotřebních zemích představuje maloobchodní tržba ve vánočním období často až polovinu celoročního souhrnu. Nadšeně nakupují, byť často na úvěr, i lidé, kterým křesťanství zcela nic neříká. Nevadí - Ježíšek má narozeniny a my mu postavíme stromeček. To už je přece tradice...

Ač po pravdě vzato, tato část vánoční tradice je něco poměrně nového a nepřišla k nám ani z Betléma ani z Říma, nýbrž z Německa. Dávni předkové dnešních Němců prý zdobili stromy, aby v den zimního slunovratu přilákali slunce zpět. V druhé polovině devatenáctého století začaly jejich zvyk napodobovat německé rodiny v českých zemích, pak v osmdesátých letech se k nim přidaly i nóbl české rodiny, až strojení stromečků tak zdomácnělo, že vánoční strom republiky a stromeček, který nám strojí tatínek, se staly přímo ztělesněním Vánoc.

Sám jsem také strojíval dětem stromeček. Teprve když děti odrostly, vrátil jsem se ke staršímu zvyku našich českých předků a začal jsem místo stromečku stavět betlém. Zpočátku byl prostý, jesličky s děťátkem, Josef s Marií a pár oveček. Pak každý rok několik figurek přibýlo. Přibýli tři králové, řemeslníci, pastýři. . . vždyť přece byli pastýři v krajině té, ponocující a stráž noční držíce nad stádem svým. Tak muselo být i stádo, nejprve ovečky, pak ovčáčí psi, pak zcela nebiblicky kravičky, prasátko a slepičky. Jeden můj kamarád má krásný betlém, v němž Krista Pána přichází pozdravit všechna zvířata lesní i polní. Když jsem byl ještě v Americe, obstaral jsem mu mývala a dikobraza, tchoře a chipmunka, drobného hlodavce čeledi tamias, který ani nemá české jméno. To je přece smyslem Vánoc: se vším stvořením

se jdeme poklonit Pánu a Spásiteli našemu, neboť, jak zpíváme, „Kristus má v rukou celý svět“.

Jenže proč vlastně? Ježíšek má narozeniny... ale narozeniny nejsou nic vzácného. Každý den má narozeniny nula celých dvacet osm procenta dané populace. Velkých učitelů lidstva je ovšem méně, ač zas ne tak málo. Je tu také Buddha, Konfucius, Gándhí. Co učil Ježíš Nazaretský, je sice vznešené a krásné, ale docela zvláštní to není. Proč s tak velkou muzikou?

Tu se bez trochy teologie neobejdeme. Cože vlastně vidí křesťané ve svém Ježíši? Abychom tomu porozuměli, potřebujeme se nejprve otázat, co vlastně vidí ve svém světě.

Křesťané vidí - doslova vidí - ve světě především Boží stvoření, tedy něco, co nevzniklo jen náhodou, velkým třeskem či střetáváním částic. Je sice možné, že Bůh použil ve svém tvoření technologii velkého třesku a evoluce, avšak jde o to, že to nebyla náhoda: svět stvořil Bůh.

Z toho křesťanům vyplývá dvojí následek - že svět je dobrý, že zlo je něčím problematickým. Že svět je dobrý: křesťané žijí v přesvědčení, že Bůh je dobrý a všemohoucí a že tudíž všechno, co Bůh tvoří, musí být v podstatě dobré. Bůh stvořil svět. Bůh stvořil člověka a nestvořil jej z nějaké vzdorující hmoty, která by Jeho stvoření mohla pokřivit, nýbrž z ničeho. Proto svět je dobrý, člověk je dobrý - a proto zlo je pro křesťana problém. Odkud zlo? Jak je zlo možné?

Tady je dobře rozlišit. Nejde tu o takzvané „přirozené“ zlo, že třeba láva ze sopky zaplaví město či blesk zabije dítě. To patří k věci, stejně jako smrt patří k životu: je to bolestná část života těžkého. Bez smrti by nebylo života. Jde o nepřirozené zlo: o zlou vůli člověka, který svévolně, pro nic za nic, ničí, zabíjí, ubližuje, ponižuje, válčí, znásilňuje, okrádá, lže a sám sobě nalhává, že dobře činí - někdy i ve jménu víry právě... Jak je takové zlo možné?

Křesťané rozvíjejí odpověď, která má své kořeny ve Starém zákoně. Bůh tvoří člověka dobrého, ne však soběstačného. Aby byl člověk dobrý, potřebuje stálou posilu Boží milosti, Boží přítomnosti, kterou mu Bůh bohatě poskytuje. Když se však člověk od Boha odvrací, vadne jako květina, které se nedostává vláhy. Ostatně to všichni známe: dovedeme být štědrí, vlídní, otevření, dokud máme pocit, že máme pevnou půdu pod nohama. Když se cítíme nejistí sami sebou, začneme být nevlídní, netrpěliví, zlí. Je to asi tak, jen ve velkém: když se člověk odvrací od Boží milosti, když odmítá Boží přítomnost či v křesťanské terminologii Ducha svatého, slábně, stává se nejistý sám sebou - udeří, zabije, páchá zlo. Kořenem zla je tedy podle křesťanských představ odcizení člověka Bohu.

Toto odcizení může překonat jen sám Bůh. Člověk ve svém odcizení to nedokáže. Zas víme, jak těžké je přiblížit se někomu, od koho jsme se hrdě či zlostně odvrátili. Smiřování musí vyjít z jeho strany. A tak Bůh posílá proroky, dává svému lidu svůj Zákon, prostě snaží se překonat odcizení člověka a světa, musí sám vstoupit do tohoto odcizeného světa, sám se stát člověkem. Na to

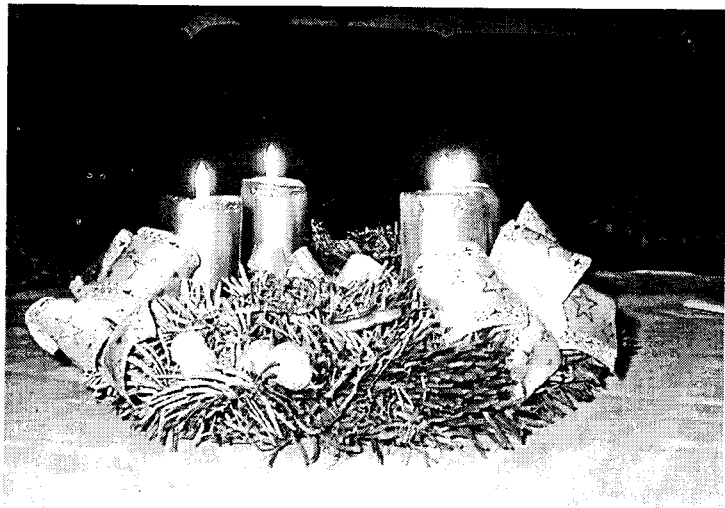
čekají Židé, když očekávají Mesiáše. Mesiáš - či řecky Christos - to je on, kdo svým vstupem do světa překoná odcizení a s ním i zlo. Mesiáš, to bude doslova im anu el. Bůh s námi.

Křesťané věří, že Mesiáš již přišel. Nejde na prvním místě o to, co Ježíš učil, nýbrž o to, čím byl: byl to Bůh s námi. Bůh, který se stal člověkem, a tak překonal odcizení i zlo.

S narozením Kristovým končí starý, odcizený svět. Ani člověk, který v Ježíši poznal Krista, už nepatří ke starému, neplatnému světu. Žije podle docela nových pravidel, žije jak v Království Božím - což doslova znamená, že žije podle kralování Božího. Již se neřídí pravidly starého světa, nezáleží mu na tom, po čem se pachtí svět. Nedá se uplatit, nedá se manipulovat hrozbou. Jde mu o to, čeho si váží Bůh, o spravedlnost, o dobro, o lásku, o poctivost či podle Izaiáše o to „učit se dobře činiti“. Žije, podle Masarykova oblíbeného rčení, sub specie aeterni, pod zorným úhlem Věčného, ne podle malicherných zájmů světa.

To je, co křesťané oslavují, když oslavují Pána a Spasitele svého, a to potvrzují - rozhodnutí nežít už podle pravidel světa, nýbrž sub specie aeterni. Chcete se k tomu opravdu hlásit s námi? Totiž pokud vám jde jen o dárečky pod stromečkem, pak doporučuji Dědu Mráze. Kristus je náročnější.

Erazim Kobák

Malé vánoční zamyšlení

Domnívám se, že mnozí z vás, tak jako my, si říkají: „Zdá se, že vánoce přicházejí každým rokem dřív“. A když znova přijdou, zdá se, že si lidé přejí dát jim jiné jméno, odstranit z nich všechno křesťanské a ponechat jen lákadla světské „zimní slavnosti“. Když připustíme nadsázku médií při podávání takové zprávy, je to jen jiný příklad posunu v myšlení některých lidí v naší společnosti, popřít nebo odmítnout mnoho křesťanských základů v našem prostém životě.

Někdy je to proto, že si lidé jednoduše přejí zbavit se všeho křesťanského. Někdy to vytryskne z přání vybudovat tolerantní, multináboženskou společnost. Ale já nevěřím, že lidé, vyznávající jiná náboženství, očekávají od křesťanů, že popřou svá dědictví a věrnost k nim. Ale oni nás naopak respektují, jen když stojíme pevně na základech, kterým věříme a to jim umožňuje jejich vlastní svobodu víry a shromažďování se k jejich pobožnostem.

✠

Snad se můžeme něco naučit od našich bratří a sester v Ladaku, kde lidé tří různých vyznání - tibetského buddhismu, islámu a křesťanství - žijí spolu v relativní harmonii, vzájemně se navštěvují s dárky a pozdravy při slavnostních dnech, které jsou významné pro jejich náboženství. Tady není žádné „rozřeďování“ víry, ale dialog a vzájemný respekt.

Ve stejném duchu, když se před několika lety po vánočním shromáždění rozdělily christingle, přinesli členové Jednoty jednoho z našich sborů christingle také do sousední komunity a dali je muslimským dětem, které tu pořádaly svůj večírek. Takovým prostým způsobem můžeme pevně držet pravdu, kterou nám Bůh dal, můžeme se stýkat s jinými a hovořit s nimi a můžeme slavit vánoce, v jejichž středu je Kristus Pán.

Z „Moravian Messenger“ - přel. Marie Ulrichová

275. vydání Hesla Jednoty bratrské

Hesla Jednoty bratrské vycházejí dnes v 50 jazycích, čtou se v mnoha zemích na celém světě a spojují lidi rozličných kultur, konfesí i generací. Jen v německé řeči vychází dnes milion exemplářů ročně. Přes všechny krize, války a změny společenských řádů vycházejí bez přerušení po 275 roků.

Tento poslední údaj je důvodem k jubilejnímu oslavám, které se konaly v říjnu, nejdůležitější akce v Ochranově a v Berlíně - Neukölln.

Připomínáme, že česká Hesla Jednoty bratrské na rok 2005 je možné zakoupit ve všech sborech Ochranovských sborů a u některých křesťanských knihkupců.

Hesla

Jednoty bratrské

2005

ráj srdce

Velké v malém

Že velké nemůže se, pravíš, v malém skrýt?

Že nebi nemožno se v broudce uzavřít?

*Vřiz dítě panny: v kolébce skryta je tu
země i nebesa a na tisíce světů.*

Vzal na sebe lidskou podobu

Stala jsem se svědkyní pozoruhodné události. Stalo se roku 1921 v himálájském pralese, kde vypukl požár. Zatímco většina lidí se jej pokoušela uhasit, někteří stáli se zakloněnými hlavami a zaujatě se dívali do koruny hořícího stromu. Tam ve větvích bylo hnízdo s ptáčky. Nad ním poletovala zoufale jejich matka.

Jak rádi bychom ta mlád'átka zachránili, ale bylo to nemožné. Oheň byl příliš prudký, než aby se mohl někdo přiblížit. Stála jsem tam a dívala se, stejně bezmocná jako ostatní. Zakrátko dosahovaly plameny ke hnízdu. Myslela jsem si, že ptačí matka odletí. Ale nestalo se tak. Naopak, vrhla se do plamenů a roztáhla nad svými mlád'aty křídla, aby je chránila. Zakrátko se stala obětí své lásky a uhořela. Nikdy předtím jsem nic podobného neviděla.

Pochopila jsem, že jsem vlastně právě spatřila lásku. Nekonečnou lásku! A najednou jsem si uvědomila, že když je tak malé stvoření schopné takové oběti, o kolik větší musí být láska a obětavost Stvořitele! Ze stejně nekonečné lásky opustil nebesa a vzal na sebe lidskou podobu, aby obětoval svůj život za naše hříchy a tak nás zachránil!"

Alice van Berchem

Boží dlaň

Jednoho deštivého rána spatřil svatý Lynas na dvorku žízalu, jak se plazí kamenným žlábkem. Zastavil se a zkusil ji nabrat špičkou deštníku, aby ji mohl odnést do zahrady. Nešlo to, žízala se plazila dál. Svatý Lynas to tedy vzdal, ale po několika krocích se zarazil, otočil se a vrátil se zpátky. Vzal žízalu do dvou prstů a položil ji na okraj květinového záhonu. Zvedl oči k nebi a pravil: "Pane, nechci tě pokoušet, ale moc tě prosím - odlož paraple a vezmi mne do ruky!"

*Na cestě ležeť, zmuřtat se, chvěť
spatříš-li broněka, jda v lubu,
zastav se, krok, dva udělej zpět,
jdi pomoci slabšímu druhu.*

*Vždyť nad síly někdy může být los
a leckdo z nás v cestě se zmýšlil.
I nad tebou kdysi Věšíš kdos
tíše se k pomoci schýlil.*

Petr Křička

příloha

A. G. Spangenberg, Idea fidei Fratrum (6. část)

O Duchu svatém (pokračování)

§ 107.

Občas dochází k tomu, že v Písmu svatém vystupují současně Duch a moc. Například: „Bůh obdařil Ježíše z Nazareta Duchem a mocí“ (Sk 10,38). A co řekl náš Pán a Spasitel svým učedníkům: „Vy však budete pokřtěni Duchem svatým“ (Sk 1,5), to říká na jiném místě takto: „Zůstaňte ve městě, dokud nebudete vyzbrojeni mocí z výsosti“ (Lk 24,49). Z toho je tedy zjevné, že kde je Duch svatý, tam je také moc, Boží moc. On však přece není nějakou Boží vlastností, ale je Bohem s Otcem a Synem, což je zcela zřejmé ze slov Ježíšových: „Křtěte ... ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého“ (M 28,19). Tam je Duch svatý jmenován právě takovým způsobem, jako Otec a Syn, a ubozí hříšníci, kteří se stanou poslušní evangelia, mají být křtěni ve jméno jeho, jako i ve jméno Otce i Syna a obdrží odpuštění hříchů, život a spásu. Srv. také 2 Kor 13,13; J 15,26.

Slova Petrova: „Ananiáši, proč satan ovládl tvé srdce, že jsi lhal Duchu svatému? ... Nelhal jsi lidem, ale Bohu!“ (Sk 5,3.4) právě toto potvrzují. Neboť koho obelhal Ananiáš? Ducha svatého, který Petrovi zjevil, jak to bylo s Ananiášem a Safirou ve skutečnosti a na jeho popud se jich Petr zeptal a za odpověď dostal lež. K tomu Petr říká: „Lhal jsi Bohu“. A připsuje tento svod satanovi, kterého Ananiáš pozval do svého srdce. K tomu přicházejí ještě slova Pavlova Korintským: „Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá?“ (1 Kor 3,16) Kdo v nich přebývá? Duch svatý. Čím se nyní stali? Božím chrámem.

Zde nemáme zapomínat na slova Kristova: „...každý hřích i rouhání bude lidem odpuštěno, ale rouhání proti Duchu svatému nebude odpuštěno. I tomu, kdo by řekl slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno; ale kdo by řekl slovo proti Duchu svatému, tomu nebude odpuštěno“. (Mt 12,31.32). A podle vyprávění Markova to znamená: „Kdo by se však rouhal proti Duchu svatému, nemá odpuštění navěky“ (Mk 3,28.29).

§ 108.

O darech Ducha svatého, to jest o darech, které udílí Duch svatý, máme krásnou zprávu v 1 Kor 12,4nn. Duch svatý je udílí s hlubokou moudrostí právě tak, jak to vyžadují momentální okolnosti Kristovy církve. Protože židovský národ nevěřil, dokud neviděl znamení a zázraky - podle slov Kristových v J 4,48 ve vztahu k J 2,18 - tak dostali učedníci Ježíšovi k založení

první církve mnoho zázračných darů. Dar uzdravování byl tak velký, že i stín Petrův, když procházel ulicemi, uzdravoval nemocné (Sk 5,15). A když vzali šátky a zástěry, kterých se Pavel dotkl a přidrželi je nad nemocnými, ustoupila nákaza a zlí duchové je opouštěli (Sk 19,12). Tento dar uzdravování nemocných nenacházíme pouze u apoštolů, ale i u mnoha jiných věřících. Byli mnozí, kteří nestudovali a neuměli žádné cizí jazyky a když se obrátili, byl jim dán dar mluvit v cizích jazycích. Jiní měli dar rozumět neznámým jazykům a vykládat jiným, co v té řeči bylo vysloveno (1 Kor 14,27nn.). Apoštolové Páně měli také dar trestat ty, kteří byli potupou Kristova jména a nebezpeční jiným. Tak odkryl Petr tajný záměr Ananiáše a Safiry oklamat apoštoly a potrestal oba náhlou smrtí (Sk 5,1nn.). Pavel vydal jednoho člověka, který pojal za ženu svoji nevlastní matku - hřích, který si ošklivili i pohané - Satanovi ke zkáze těla, aby mohl být duch zachráněn v den Páně (1 Kor 5,5). Apoštolům bylo také dáno činit velké zázraky, o kterých čteme nejenom u Petra, ale i u Pavla, totiž křísit z mrtvých (Sk 9,36nn. - 20,9nn.).

Z listů apoštolů je ale také vidět, že již v době první církve docházelo ke zneužívání těchto mimořádných darů. Z Pavlova napomenutí Korintským (1 Kor 12,11nn.) lze usoudit, že některé dary byly ceněny výše než jiné a Pavel musí napomínat, aby byl každý spokojen se svým darem, neboť Duch svatý všechny moudře obdarovává. Neboť jako má tělo mnoho údů a každý v něm má nějaký účel, ačkoliv se jeden odlišuje od druhého, tak je tomu i s údy sboru a jejich rozličnými dary. Došlo k tomu, že někteří ve shromáždění sboru mluvili neuváženě takovými jazyky, kterým nikdo nerozuměl a jiní vyhledávali a žádali v modlitbách od Boha spíše takové dary, které jim právě padly do oka a kterými by přivedli v úžas jiné, než ty, které by byly užitečné pro sbor, ale nijak mimořádné.

Proto je Pavel napomíná, aby usilovali o ty nejlepší, nejprospěšnější dary a zvláště o dar prorocký. Prorockým darem zde ovšem nemíní předpovídání věcí budoucích, ale zkušené a potěšitelné vyučování a napomínání sboru, které proniká přímo k srdci a buduje jej (14,3). Poté, co toto Pavel obšírně obhazuje, dodává k tomu: ve shromáždění však - abych poučil i druhé - raději řeknu pět slov srozumitelně než tisíce slov ve vytržení (14,19). Upomíná je na to, že mluvení jazyky není znamením k víře, nýbrž k nevěře. (Chtěli byste snad takového kazatele, který někdy koná takové přednášky, že si většina posluchačů musí myslet: On snad mluví v nějaké cizí řeči, neboť jen málo čemu z toho, anebo vůbec ničemu nerozumí?). Když toto řádně uvážíme, brzy přijdeme na to, proč Pán takové mimořádné dary raději církvi postupně odňal, zatímco apoštolové jimi s užítkem a požeňmáním posloužili v začátcích i mezi pohany při šíření evangelia.

My můžeme mít dosti na tom, že v naší době máme a můžeme mít všechny ty dary Ducha - neboť Bůh vyslýchá modlitbu - které jsou nám

nutné, abychom došli spásy, jak my, tak i jiní. A komu Bůh dary udílí, ten má také hledět, jak je užívá, neboť jednou z toho Pánu vydá počet.

§ 109.

Když v Písmu svatém nalézáme Ducha života, Ducha milosti, Ducha pravdy, Ducha víry, Ducha moudrosti a porozumění, Ducha útěchy a síly, Ducha poznání a bázně Páně, Ducha zjevení, Ducha prorockví aj., jsou to buď jména Ducha svatého, nebo je tím ukázáno na tyto a jiné zvláštní dary téhož Ducha. Je to on sám, jemuž máme být vděční za život, milost, pravdu aj. A k tomu se vztahují i slova Pavlova: „To všechno působí jeden a týž duch“ (1 Kor 12,11). Tento jediný Duch je nazýván Duchem Otce, protože z Otce vychází a Duchem Kristovým nebo Syna Božího, neboť Kristus jej posílá. „Duch totiž zkoumá všechno, i hlubiny Boží. Neboť kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch? Právě tak nikdo nepoznal, co je v Bohu, než Duch Boží“ (1 Kor 2,10-11). Kdo potom může proniknout všechny věci, i hlubiny Boží? Kdo může vědět, co je v Bohu? Kdo jiný, než sám Bůh.

Přece však nemůžeme o záležitostech Ducha svatého říci více než to, co nacházíme v Písmu. Co se ovšem skrze Ducha svatého děje v nás samých, to se dovídáme prostřednictvím našeho srdce, jak to stojí v Písmu.

Dříve, než se Spasitel vzdálil z očima viditelné přítomnosti učedníkům, dal jim mezi jinými velkými zaslíbeními i toto: „A já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi navěky - Ducha pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej znáte, neboť s vámi zůstává a ve vás bude“ (J 14,16-17).

Z toho nejprve vidíme, že Duch svatý přebývá ve věřících a za druhé, že nepřebývá v nevěřících. Ano, Spasitel říká, že svět (čímž myslí všechny lidi), který má v srdci žádosti těla a očí a pýchu života, nemiluje Spasitele a jeho milého Otce (podle 1 J 2,15.16), nemůže přijmout Ducha pravdy. Ten nemůže přebývat v jejich srdcích, neboť oni jej poznali právě tak málo, jako jej viděli svými očima. Důvod spočívá v tom, že Duch Boží je svatý a lidé, dokud milují hřích a nechávají se ovládat zlým duchem, jsou svatosti vzdáleni. Takto nemůže dojít mezi nimi a Duchem svatým k žádnému společenství.

§ 110.

Mezitím přece poznáváme ze slova Kristova: „On přijde a ukáže světu, v čem je hřích, spravedlnost a soud: Hřích v tom, že ve mne nevěří; spravedlnost v tom, že odcházím k Otci a již mne nespátříte; soud v tom, že vládce tohoto světa je již odsouzen“ (J 16,8-11), že Duch svatý nepřestává pracovat ani na těch lidech, kteří Spasitele doposud nepoznali, kteří jej ve víře nepřijali, kteří mu doposud nejsou oddáni svým srdcem, ale jsou

světem. To se děje od toho dne, kdy byl vylit na učedníky. Neboť když jím byli všichni naplněni, začali mluvit jinými jazyky tak, jak jím Duch svatý dával promlouvat (Sk 2,4). Co bylo potom to, co oni kázali? Ukazovali lidu Izraele nejprve jeho hřích, totiž že nepřijali Ježíše z Nazareta, muže, ke kterému se mezi nimi přiznal svými skutky, zázraky a znameními, zaslíbeného Mesiáše, a neuvěřili v něj, ale navíc jej skrze ruce nespravedlivých, to jest pohanů, nechali přibít na kříž a zabít (Sk 2,22.23). Stejným způsobem svědčí Duch svatý o nevěře lidu izraelského (Sk 3,13-15) skrze ústa Petrova: „Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův, Bůh našich otců oslavil svého služebníka Ježíše, kterého vy jste vydali a kterého jste se před Pilátem zrekli, když ho chtěl osvobodit. Svatého a spravedlivého jste se zrekli a vyprosili jste si propuštění vraha. Původce života jste zabili. Kdybyste v něj uvěřili, neučinili byste to“.

Spravedlnost a odchod Ježíše k Otci dosvědčuje Duch svatý, který mluví skrze učedníky i ke světu. Právě v jejich prvním kázání mluví takto: „Tohoto Ježíše Bůh vzkřísil a my všichni to můžeme dosvědčit ... Ať tedy všechen Izrael s jistotou ví, že toho Ježíše, kterého vy jste ukřížovali, učinil Bůh Pánem a Mesiášem ... Obraťte se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů ...“ (Sk 2,32.36.38) A o tomtěž: „Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili; toho Bůh vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici, aby přinesl Izraeli pokání a odpuštění hříchů“ (Sk 5,30.31). To je tedy ta spravedlnost, neboli odpuštění hříchů, která je nyní, poté co Ježíš odešel k Otci, udělena všem, kteří se k Ježíšovi obrátí. Tak přesvědčuje Duch svatý svět o spravedlnosti.

Jak je to ale se soudem a s tím, že je vládce tohoto světa již odsouzen a že svou při prohrál? To se stalo tím, že byl Ježíš Bohem opět vzkřísen, že jím byl vyvýšen na jeho pravici, že jej učinil Pánem a Kristem, že skrze něj každý, kdo v něj uvěří, nabývá odpuštění hříchů, života a spásy. Kdyby Ježíš tento proces prohrál, toto všechno by se nestalo. Avšak on zbavil skrze smrt moci toho, který smrtí vládl, totiž ďábla (srv. § 80).

Duch svatý ovšem nedosvědčuje pouze skrze ústa apoštolů světu hřích, spravedlnost a soud, ale přiznává se také k tomuto svědectví apoštolů v srdcích lidí. Neboť když naslouchají kázání, prochází jejich srdcem a tak oni mluví k Pétrovi a jiným apoštolům: „Milí bratři, co máme činit?“ A tak se ještě v ten den obrací tři tisíce duší a přijímají Ježíše ve víře jako svého Pána a Spasitele. Kdo to v nich způsobil? Duch svatý. Neboť: Nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán“, leč v Duchu svatém (1 Kor 12,3). Tak šla práce Ducha svatého dál, dokud počet Židů, kteří se obrátili ke Kristu, nedosáhl počtu několika tisíc. A od toho času pokračoval Duch svatý ve své činnosti v srdcích ubohých lidí ustavičně dál. A kolik tisíců je těch, kteří skrze tuto jeho práci uvěřili a nyní stojí před trůnem Beránkovým!

Duch svatý pokračuje i dnes ve své práci přesvědčováním lidí o hříchu, o spravedlnosti a o soudu. Když čtete nebo slyšíte evangelium, dotýká se vašeho srdce a přesvědčuje jej například o hříchu, že nevěří v Ježíše. Neboť jako přesvědčoval Židy, kteří ukřižovali Ježíše, o jejich nevěře, tak stále připomíná lidem, že nevěří v Krista, protože jej neustále svými hříchy znovu a opět křižují. Duch svatý neustále probouzí hlasy, které ubohým otrokům ukazují na hřích a nabádají je, aby se obrátili ke Kristu, sedícímu na pravici Otce v nebesích, našli u něj odpuštění a spravedlnost, která platí u Boha, aby vírou v Krista a jeho nabízenou milostí radostně zlámali okovy Satana, knížete tohoto světa. Nepřítel je už totiž odsouzen, již ztratil svoje právo a nemůže více držet nikoho, kdo se skrze Krista od něj osvobodil. K tomuto svědectví se v srdcích lidí Duch svatý také přiznává a jak blažený je ten, kdo to zpozoroval a je mu poslušný. V tom totiž záleží věčný život. Prokazuje se tedy stále jako Duch pravdy, který vychází od Otce a svědčí o Ježíši (J 15,26).

§ 113.

Učedníci Ježíšovi a všichni ti, kteří skrze jejich slovo věří v Krista, mají účast na Ježíšově zaslíbení: „A já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi navěky“ (J 14,16). Když se na tato slova správně podíváme, tak pochopíme, v čem leží jejich smysl: „Já jsem doposud přijal vás, přijal jsem vás, učil jsem vás, varoval, trestal, vedl, utěšoval, posiloval - nyní musíte přijmout Ducha svatého, tomu je uloženo, že bude ve vás činit všechno to, co jsem doposud činil já.“ Neboť: „Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl“ (J 14,26). A o tomtéž: „Až přijde Přímluvce, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, jěňž od Otce vychází, ten o mně vydá svědectví“ (J 15,26). A dále: „Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy ... a oznámí vám, co má přijít“ (J 16,13).

Duch svatý v Novém zákoně tedy po tom, co se náš Pán Ježíš Kristus usadil po pravici Majestátu, převzal péči o celou církev a Kristův sbor. Přebývá v jednom každém, kdo skrze víru přichází ke Kristu, vyučuje, vede, trestá, varuje, utěšuje, napomíná a posiluje jej v dobrém. Srv. 1 Kor 6,11 - Gal 5,18.22 - Ef 1,13.14 - 1 Kor 2,12. Celé křesťanstvo vůbec udržuje na zemi v jednotě, což by bylo při velkém množství těch, kteří nesou jméno Ježíše, jinak nemožné. O těch, kteří stojí ve víře v Krista, kteří jsou skrze víru Božími dětmi, chrámem Ducha svatého a kteří ve vlastním smyslu tvoří křesťanstvo, církev Kristovu a Boží společenství, lze říci, že v těch věcech, které nutně musí být vlastní jednomu každému Božímu dítěti a bez kterých žádný člověk Božím dítětem není a zůstat nemůže, je Duch svatý shromažďuje a udržuje v jednotě. Poddaní Kristovi a služebníci církve, kteří právem nesou Jeho jméno, jsou Duchem svatým i připravováni a

ustanovování. Neboť tak praví Pavel starším a biskupům sboru v Efezu: „Dávejte pozor na sebe i na celé stádo, ve kterém si vás Duch svatý ustanovil za strážce, abyste byli pastýři Boží církve, kterou si Bůh získal krví vlastního Syna“ (Sk 20,28; srv. 1 Pt 1,12).

Kdo nevidí, že toto všechno, co činí s lidmi, tím porušeným a hřešícím stvořením, svatý a jediný nestvořený Duch, který je sám Bůh, je nepochopitelné sestupování? Jak se On potom také v celém svém díle, které převzal, prokazuje jako utěšitel, který vychází od Otce a kterého posílá náš Pán Spasitel, to vidíme ve slovech Kristových: „Nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší ... vám bude zvěstovat, co přijme ode mne. Všecko, co má Otec, jest mé. Proto jsem řekl, že vám bude zvěstovat, co přijme ode mne“ (J 16,13.14.15).

§ 116.

Ó, jak blažení jsou potom ti ubozí hříšníci, kteří jsou skrze víru spojeni s Ježíšem tak, že Duch svatý v nich přebývá! Neboť zlý duch, kníže a vládce tohoto světa, naproti tomu v tomto čase koná své dílo v dětech nevěry, nebo v lidech, kteří v Ježíše Krista nevěří (Ef 2,2).

Že k nám ubohým lidem Duch svatý z lásky a z vůle Ježíše nyní sestupuje a má s námi tak velkou námahu - ó já, o co více bychom se měli opatrovat, abychom jej nezarmucovali! „Nezarmucujte svatého Ducha Božího“, říká Pavel nikoliv nevěřícím Židům a pohanům, ale sboru v Efezu, „jehož pečeť nesete pro den vykoupení“ (Ef 4,30). On je však zarmucován, pokud nedbáme na jeho napomínání a vedeme například jalové řeči (v. 29).

Tak provádí Duch svatý svoji vládu v ubohých hříšnících, kteří jsou skrze víru vtěleni v Krista. Zkušenosti Božích dětí činí toto všechno ještě zřetelnějším a nepopíratelnějším, ačkoliv to zároveň neobráceným lidem v jejich přirozenosti zůstává stále nepochopitelným. Neboť je psáno: „Přirozený člověk nemůže přijmout věci Božího Ducha; jsou mu bláznovstvím a nemůže je chápat, protože se dají posoudit jen Duchem“ (1 Kor 2,14; srv. též Mt 11,25).

O víře

§ 118.

Jako je pravdivé to, že Bůh chce všechny lidi přivést ke spáse, tak je třeba mít na paměti i to, že On podle své moudrosti jedná s lidmi jako s lidmi. Jak se z nespaseného člověka stává spasený, to nelze dost dobře vypovědět, pokud předtím není objasněno, co podle Písma znamená nespasený a co znamená spasený. Když má někdo nepokojné srdce, když někdo nemůže dosíci pravého spočinutí, když žije v hrůze a strachu, když jej

odsuzuje jeho vlastní srdce, když nad ním vládne hřích, když stojí pod mocí Satana, když mu schází pokoj s Bohem, když neví nic o radosti v Duchu svatém, když nemá naději věčného života - pak je to nespasený člověk. Pokud ale nějaký člověk rozpoznal v Ježíši Kristu svého Vykupitele a Spasitele, jsou mu skrze víru v něj odpuštěny všechny jeho hříchy, má skrze něj pokoj s Bohem, nemůže nad ním hřích, protože je pod milostí, již více panovat. Je prost strachu ze smrti, ďábla a pekla, jeho tělo a duše se skrze Ducha svatého mohou těšit v živém Bohu, stojí bezpečně a klidně v naději věčného života, ví, že je údem těla Kristova, má skrze Krista volný přístup k Bohu a může před něj přinést všechny své prosby, aniž by pochyboval o jejich vyslyšení, má Boží láskou a láskou ke svým bližním naplněné srdce. Přebývá-li Duch svatý v jeho srdci a vydává mu svědectví, že je dítětem Božím - pak je již zde ve světě blaženým člověkem a když zemře, nebude mít jeho spása žádného konce, ale bude trvat neustále a stane se dědicem vsí slávy, kterou Bůh připravil v nebi svým dětem.

Z popisu, v čem vlastně spočívá spása nějakého člověka, je zcela zřejmé, že k tomu žádný člověk nemůže být nucen, ale ubohý otrok hříchu a ďábla musí ze své vlastní vůle přijmout milost Boží, která je mu v Kristu nabízena, to jest v Krista uvěřit. To je jediná Bohem ustanovená a jemu milá cesta k naší spase.

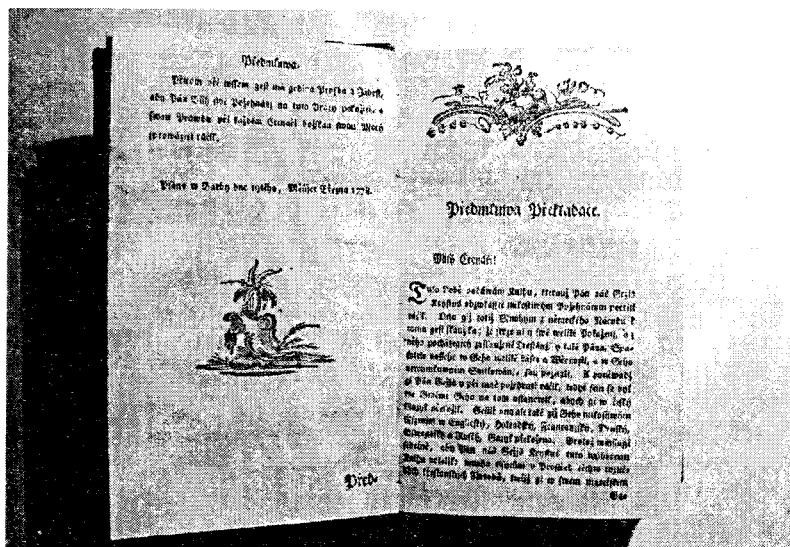
Když náš Pán Ježíš Kristus ještě pobýval na této zemi, dosvědčoval každému: „To je vůle mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný“ (J 6,40 - 3,16). Poté, co dokonal všechno, co měl podle Písma učinit a vytrpět, a měl být přijat po svém vzkříšení k Otci v nebi a usazen po jeho pravici, vyslal své učedníky do celého světa, aby kázali evangelium. Co je vlastně jeho zkráceným obsahem? „Kdo uvěří ... bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen“ (Mk 16,16). „A to je jeho přikázání: věřit jménu jeho Syna Ježíše Krista“ (1 J 3,23).

§ 119.

Je to proto hřích člověka, skrze který je zatracen. Totiž, když je mu kázána Boží láska, ve které On vydal svého jednorozeného Syna, aby spasil svět - že byl tento Syn Boží, Ježíš Kristus, pro něj obětován a prolil pro něj svou krev na odpuštění hříchů, že byl nyní opět vzkříšen, sedí na pravici Otce a přijde opět, aby soudil živé i mrtvé, že nyní v něj má uvěřit a přijmout jej jako svého Pána a Spasitele, čímž se mu dostane odpuštění hříchů, stane se Božím dítětem, přijme pečeť Ducha svatého a postavení, kdy celý svůj život slouží Bohu ve svatosti a spravedlnosti, které jsou Bohu milé a stane se dědicem věčného života - pokud tedy touto Boží radou ke spasení pohrdne a raději chce zůstat otrokem hříchu a ďábla, jak dosvědčuje Písmo o Židech (srv. § 89). Důvod pro to leží v těchto slovech: „Soud

pak je v tom, že světlo [Ježíš Kristus] přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu [svě hříchy, mrzkosti a bláznovství] než světlo“ (J 3,19).

Není přece ještě nyní mnoho tisíců těch, kteří se rozpakují nastoupit tuto cestu a skrze víru v Krista dojít spásy, ale raději usilují svými vlastními skutky o spasení? Nebo těch, kteří o vysvobození z hříchu skrze Krista nežádají? Považují za svou spásu to, když mohou žít podle vůle svého těla a rozumu.

Ve výběru, který jsme z uvedené knihy v tomto ročníku publikovali v překladu bratra Jiřího Justa, jsme mnohé museli z kapacitních důvodů přeskočit a přesto jsme nestihli udělat ani nějaký kompletnější průřez. Z celkového počtu 277 paragrafů, do kterých biskup Spangenberg své dílo rozložil, jsme se dostali pouze k paragrafu 119, tedy o něco více než k třetině celkového rozsahu, při čemž jsme ještě mnohé vynechali... A čekaly by nás jistě podnětné kapitoly: O víře, O křtu, O večeři Páně, ale také třeba O všeobecném soudu světa a jiné.

Jelikož se nám nemohlo podařit nabídnout čtenářům zevrubnější pohled do tohoto podstatného a i dnes podnětného díla a protože ani v cizích jazycích (pokud je nám známo) v moderním vydání nebylo toto dílo publikováno, uvádíme, že je možné nahlédnout do českého vydání, které nese název: "Krátké obsažení Učení křesťanského v Evangelických církvích bratrských". Vyšlo v Berlíně 1788 v překladu Jana Jeníka, který je označován jako "služebník svatého evangelia". Tato kniha je dostupná např. v knihovně Evangelické teologické fakulty UK v Černé ul. pod signaturou 1 S 17.

bok